

PRIMORSKI DNEVNIK

Postnina plačana v gotovini
Abb. postale I grupo

- Cena 90 lir

Leto XXIX. Št. 280 (8682)

TRST, četrtek, 29. novembra 1973

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerkljami, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Goveu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasluženi Evropi.

ZAOSTRITEV POLOŽAJA PO VLADNIH VARČEVALNIH UKREPIH GROBO IZSILJEVANJE INDUSTRIJCEV. PREKINILI SO PRODAJO TESTENIN

Zahtevajo takojšnje povišanje cen - Sindikati o vladnih ukrepih o varčevanju z gorivom in z elektriko - Veliki prevozniki napovedali zaporo

RIM, 28. — Tajništvo federacije CGIL, CISL in UIL je danes razpravljalo o najbolj perečih gospodarskih in socialnih vprašanjih, ki se neposredno tičejo delavcev. Ob zaključku je objavilo sporočilo, v katerem zahteva čimprejšji sestanek z vlado, da se preveri vladna volja in sposobnost odgovoriti na najnujnejša vprašanja glede cen, zaposlitve in Jugo. Tajništvo federacije je obenem proučilo tudi položaj, ki je nastal v državi in posledice, ki jih bodo imeli nedavni vladni ukrepi o energetske krizi na italijansko gospodarstvo.

Sindikati menijo, da bodo ti ukrepi gotovo škodljivo vplivali na gospodarski razvoj in na raven zaposlitve ter bodo imeli resne posledice tudi na področju cen. Zato pravijo, da se mora vlada skrbno zavzeti za stvarno politiko socialnih reform in za dejansko politiko gospodarske in socialne preobrazbe države. O teh vprašanjih, ugotavljajo sindikati, se je vlada doslej izogibala pogovora s sindikalnimi organizacijami. To stanje je nezvedljivo.

Tri sindikalne organizacije so obravnavale tudi vprašanje naraščajočega razčlenjevanja stavk. Poudarjajo, da so te akcije važen del sindikalnega boja in sindikalne po-

V nedeljo stopi v veljavo prepoved vožnje zasebnih vozil ob praznikih

RIM, 28. — Ministrstvo za javna dela je danes poslalo vsem prefektom, ostalim pristojnim ministrstvom, glavnemu ravnatelju državnih cest in ravnatelju civilnega prometa okrožnico o prepovedi vožnje zasebnih avtomobilov ob nedeljah in praznikih, kot je to sklenila vlada.

Okrožnica pravi, da prepoved stopi v veljavo 2. decembra 1973 in bo veljala za vse praznike za ves dan. Prepovedana je vožnja vseh motornih vozil na vseh cestah in na avtocestah v vsej državi.

Okrožnica navaja tudi seznam vozil, ki lahko krožijo, in sicer: vozila mestnega prometa; linjskih avtomobilskih zvez; najeti domači in tuji turistični avtobusi; zasebni avtobusi, ki vozijo delavce na delo ali z dela, kjer ne obratujejo javna prevozna sredstva, ter potnike letalskih prog na letališča; vozila, ki jih potrebujejo za razne javne storitve; vozila diplomatskih predstavnikov; taksiji; vozila državne uprave, ki jih uporabljajo za nujne pogoje in ki imajo posebno dovoljenje, oboroženi šoli; pošte; vozila za pobiranje mleka, policije, cestne pomoči in službe hitrega posega, pogrebni podjetji, nočnih čuvajev itd., ki morajo imeti posebno dovoljenja prefekture.

Poleg tega bodo lahko krožili z avtomobili ali drugimi motornimi vozili zdravniki, živinogojci in duhovniki v njihovih primerih in s tem na področju občine, v kateri živijo ali poslujejo. Prefekture bodo dale tudi dovoljenje za razvažanje dnevnih časnikov ter za prevoz osebnih zasebnih in javnih podjetij, ki morajo v službo ali iz službe in ki ne morejo uporabljati javna prevozna sredstva.

Minister za javna dela je danes podpisal tudi odlok, s katerim je določena največja hitrost na vseh cestah in avtocestah v državi. Odlok stopi v veljavo 1. decembra letos in določa, da hitrost vozil na vseh cestah ne sme presegati 100 km na uro, na avtocestah pa 120 km na uro. Kršitelji bodo kaznovani z globo od 100.000 do milijona lir.

Britanska vojska delegacija zaključila obisk v Jugoslaviji

BEOGRAD, 28. — Vojska delegacija oboroženih sil Velike Britanije, ki je pod vodstvom obrambnega ministra lorda Carringtona bila gost zveznega tajništva za zunanje zadeve Jugoslavije, je danes po tridnevni obiski odstopala v London. Med obiskom sta delegacija sprejela predsednik republiko Tito in tajnik izvršnega biroja predsedstva SFRJ Stane Dolanc. Razgovori zveznega tajnika za narodno obrambo Jugoslavije armadnega generala Nikole Ljubicića z britanskim obrambnim ministrom lordom Carringtonom so bili po informaciji agencije Tanjug zelo koristni in bodo prispevali k nadaljnjemu razvoju odnosov med obema državama. Minister Carrington je po vabilu Nikole Ljubicića na obisk v Veliko Britanijo. Vabilo je bilo z zadovoljstvom sprejeto.

BEOGRAD, 28. — Zvezni tajnik za zunanjo trgovino dr. Ludvig je sprejel danes veleposlanika Sudana, Francije in Norveške, s katerimi se je razgovarjal o dvostranskem gospodarskem sodelovanju Jugoslavije s temi državami in o možnostih za nadaljnji razvoj tega sodelovanja.

eskomptna mera od jutri zvišala od 7 na 7,75 odstotka.

Nova grška vlada napoveduje vzpostavitev «liberalne» režima

ATENE, 28. — Novi grški režim namerava sklicati «popolnoma demokratične volitve», je izjavil minister za informacije Rallis v intervjuju francoskemu dnevniku «Le Monde». «Mi želimo vzpostaviti liberalni režim, pravo zahodno demokracijo», je dodal, «in obnoviti ljudsko suverenost». Na vprašanje, če se bodo volitve lahko udeležili tudi komunisti, pa je bil minister bolj meglen. Dejal je, da osebno ne nasprotuje tej možnosti, o kateri pa bo morala sklepati vlada. Rallis je tudi zagotovil, da je vzpostavitev «liberalne demokracije» vprašanje mesecev, nikakor pa ne let.

V ALŽIRU SE JE ZAKLJUČILO ZASEDANJE ARABSKIH DRŽAVNIH POGLAVARJEV

Arabski vrh za nadaljevanje «embarga» nad dobavo petroleja zahodni Evropi

**Predvidena možnost ukinitve «embarga» za države, ki bi odločno podprle arabsko stvar
Tiha privolitve v pogajanja - Razposlana prva povabila na ženevsko mirovno konferenco**

ALŽIR, 28. — Arabske države ne bodo ovirale mirovnih pogajanj, ki pa morajo zagotoviti dva bistvena rezultata: umik izrael-ske vojske iz vseh zasedenih arabskih ozemelj in spoštovanje nacionalnih pravic Palestincev, pripravi pa je treba «nadomestno strategijo» (v skrajnem primeru tudi novo vojno), če bi pogajanja propadla; «petrolejska vojna» se bo nadaljevala, toda ob razlikovanju med «prijateljskimi» in «sovražnimi» državami; arabski ministri bodo obiskali najvažnejše evropske prestolnice, da bi obrazložili arabska stališča in si pridobili podporo čim večjega števila držav.

To so bili v glavnih oblinah za-ključki arabskega vrha, ki se je končal danes v Alžiru. Maroški kralj Hasan II. je zasedanje označil kot «konferenco prepovedi», dejstvo pa je, da na njej ni prišlo do «zgodovinskih» zaključkov in da so mnoga kočljiva vprašanja enostavno pustili ob strani. Toda vseeno je vrh dosegel pomemben rezultat: ohranil je tisto enotnost med arabskimi državami, ki se je prvič v petindvajsetih letih ustvarila šele sedaj.

Toda razumljivo je, da so se morali arabski voditelji za ohranitev enotnosti izogniti nekaterim vprašanjem, glede katerih ni bila dosežena enotnost pogledov. Tako na primer zaključni dokument zasedanja ne omenja mirovne konference v Ženevi, glede katere je generalni tajnik Arabske lige Riad celo trdil, da «ni bila na dnevnem redu».

Zelo ohlapna je končna resolucija tudi glede problema dobave petroleja zahodnoevropskim državam: «embargo» se bo za sedaj nadaljeval, vendar pa ga bo mogoče v

posameznih primerih ukiniti za ti-ko evropske države, ki bodo odlo-čno podprle arabsko stvar. Sam Riad je glede te točke dejal, da evropske države lahko storijo za Arabce mnogo več, kot so doslej storile, to pa zato, ker se Evropa sedaj zaveda, da je njena rešitev tesno povezana s položajem na Bliznjem vzhodu. To se je po-kazalo — je dodal Riad — po ameriškem sklepu, da sproži atomski alarm, ki je povzročil spor med Evropo in ZDA. To pa se je pokazalo še bolj ob «embargu» na petrolej, ki lahko povzroči posledice za go-spodarstvo in blaginjo Evro-pskih držav. Dokazano je, da so rešitev, gospodarstvo in blaginjo Evrope povezano z mirom na Bliznjem vzhodu. Evropa pa razpolaga s sredstvi za konkretno akcijo, tudi ob upoštevanju stališča, ki ga je pred nedavnim zavzela v korist A-rabcev. Mi zato upravičeno pri-čakujemo — je zaključil Riad — nadaljnje korake s strani Evrope.

O vprašanju «petrolejske vojne» je bilo na arabskem vrhu veliko razprav, vendar pa meglela for-mulacija končne resolucije kaže, da ni bilo mogoče doseči soglasja. Po-tem ko je kralj Saudove Arabije Fejsal izrazil pripravljenost, da bi prekinili «embargo» zahodni Ev-ropi, je tudi tunizijski predsednik Burgiba pozval arabske državne poglavarje, naj se previdno poslu-žujejo gospodarskega orožja, kakr-šen je petrolej, ki ga ne potrebuje samo Evropa, ampak tudi a-rabske države za zagotovitev last-nega razvoja. Zato je treba paziti — je nadaljeval Burgiba — da se ne bi to orožje naperilo proti nam. Predsednik Tunizije je v tej zvezi dal dva predloga: 1. postopno omi-liti nedavne omejevalne ukrepe vzporedno z razvojem mirovnih po-gajanj; 2. skleniti sporazum med državami proizvajalkami in drža-vami, ki uvažajo petrolej, na osnovi načela, po katerem se morajo drža-ve, ki uvažajo petrolej, obvezati, da bodo naložile kapitala za raz-voj držav proizvajalk; slednje pa se morajo obvezati, da bodo do-bavile ustrezne količine petroleja. Vendar pa ostale arabske države niso sprejele Burgibinih predlogov, ki jih zaključna resolucija ne o-menja. Pač pa je bilo sklenjeno uvesti popoln «embargo» nad do-bavo petroleja Južni Afriki, Portugalski in Rodeziji.

Na zasedanju v Alžiru so se tudi dometili za občasno posveto-vanje med arabskimi državnimi po-glavarji. Tovrstna zasedanja naj bi bila enkrat letno; naslednji vrh bo aprila prihodnjega leta. Pogajanja med Egiptom in Iz-raelom so medtem še vedno v hu-di težavah, kot priča dejstvo, da so za 24 ur odložili srečanje, ki bi moralo biti danes na kilometru 101 ceste Suez - Kairo. Do odlo-žitve je prišlo na zahtevo Izraela,

Egiptanci pa so privolili. Kot je znano, gre za pogajanja o umiku izrael-ske vojske iz položajev, ki so jih držale 22. oktobra, ko so Združeni narodi prvič ukazali ustavi-ve ognja. Sam izraelski obrambni mi-nister Dajan je takoj po sporočilu o odložitvi današnjega srečanja pri-znal, da so pogajanja na mrtvi toč-ki in da ni mogoče izključiti mož-nosti, da bi vojna med Arabci in Izraelom ponovno izbruhnila. Po drugi strani pa je Dajan izrazil upanje, da bodo ženevska pogaja-nja «odprla pot miru», čeprav je opozoril, da bodo Arabci skušali doseči za pogajalno mizo to, česar Palestinci Jasir Arafat se ni ho-tel jasno izreči o vprašanju ude-ležbe na mirovni konferenci.

Glasnik ameriškega zunanjega ministva je sporočil, da so ZDA in Sovjetska zveza že začele pošilja-ti vabila na konferenco. Prva vabi-la so bila poslana Izraelu, Siriji, Egiptu in Jordaniji, medtem ko še vedno ni rešeno vprašanje udele-žbe palestinskih organizacij. Sam vo-ditelj organizacije za osvoboditev Palestincev Jasir Arafat se ni ho-tel jasno izreči o vprašanju ude-ležbe na mirovni konferenci.

Danes bo v Jajcu veliko slavlje o 30. obletnici ustanovitve jugoslovanske republike. Na slavlju bo govoril predsednik Tito o pomenu drugega zasedanja AVNOJ, ki je bilo 29. novembra leta 1943 v tem bosanskem zgodovinskem mestu. Na sliko vidimo skupino delegatov zgodovinskega zasedanja AVNOJ, ko prihajajo v Jajce

Nekatere kategorije delodajal-cev so sedaj začele izsiljevati, ker vedo, da se vlada nahaja v precejšnji težavi zaradi ukrepov o varčevanju na področju energetskega vira. Tako so indus-trijski testeni prekinili prodajo testen in zagotovili dobavo sa-mo bolničnicam in podpornim us-tanovam. Industriji zahtevajo takojšnje povišanje proizvodne cene. Po drugi strani pa so ve-liki avto-prevozniki proglasili za-poro, ki bo trajala od 3. do 5. decembra. Sindikalne organi-zacije prevoznikov delavcev CGIL, CISL in UIL so obšlele to po-čelje lastnikov in ugotovile, da bo zapora povzročila veliko go-

DANES

spodarsko škodo. Pozvale so ma-le avto-prevoznike, naj mobilizirajo vsa svoja vozila, da bodo čimbolj omilili škodo. Vrh arabskih držav, ki se je zaključil včeraj v Alžiru, je do-segel važen rezultat, da je ohrani-larabsko enotnost, ki se je ustvarila ob četrti arabsko-izrael-ski vojni. Vendar pa o nekaterih ključnih vprašanjih ni bil dose-žen sporazum, o čemer priča meglela formulacija zaključnega

Trideset let nove Jugoslavije

Josip Broz Tito je maja 1945. leta v osvobojenem Beogradu dejal: «Med največje uspehe, ki so jih jugoslovanski nara-di dosegli med to osvobodilno vojno, sodijo prav gotovo skle-pi drugega zasedanja Protifa-sistične sveta narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ). Ti sklepi so prava prelomnica v procesu tega osvobodilnega boja. Položeni so bili prvi te-melji za nastanek nove sre-nejše Jugoslavije s pravičnej-šo ureditvijo, ki jamči našim izmučenim narodom boljše in srečnejšo prihodnost, z uredit-vijo, ki temelji na nacionalni enakopravnosti, bratski slogi in socialni pravičnosti. Ti sklepi so izraz težnje vseh naših na-rodov in zato jih je v s tolik-šnim navdušenjem pozdravila velika večina pripadnikov ju-goslovanskih narodov».

V Jajcu se je pred tridesetimi leti rodila nova Jugosla-vija. Rojstvo nove države, nove po obliki, po socialni in nacio-nalni vsebini, spada med iz-redne dogodke moderne zgo-dovine ne le narodov, ki živijo v Jugoslaviji, temveč vsega človeštva.

V triletnem krutem boju s premočnim tujim okupatorjem in vsemi domačimi nazijskimi silami, ki jih v tako za-ostali in razkosani državi, kot je bila Jugoslavija, ni bilo malo, je bila ustvarjena nova ljudska armada in z zaseda-njem AVNOJ sklican parla-ment ter izvoljena ljudska vla-da. To je bil revolucionarni boj, v katerem se je do kraja preobrazila celotna družbena struktura Jugoslavije in iz ka-tere je zrasla nova sociali-stična družba. Prav v dvojni-sti osvobodilnega boja jugoslo-vanskih narodov je tudi nje-gova originalnost, saj je šlo po eni strani za partizanski boj proti okupatorju, istočasno pa za ustvarjanje nove družbe in nove oblasti.

Na tej osnovi Jugoslavija ni pričakala osvoboditve neke ob strani, ali samo kot vojaška zmagovalka, temveč kot do kraja formirana nova država, priznana od vsega sveta. To dejstvo je imelo važne posledice tudi pri povojnih dogo-dkih pri urejanju meja in pri tem je prav gotovo igral od-

ločno vlogo sklep drugega za-sedanja AVNOJ v Jajcu o potrditvi sklepov SNOS in ZAVNOH o priključitvi Istre in Slovenskega Primorja fede-rativni Jugoslaviji, ki sta bila v znatni meri uresničena.

Od takratnih slavnih dni je minilo trideset let. Z zmago nad fašizmom ni bilo vse re-šeno in je novo Jugoslavijo čakalo še mnogo trdih povoj-nih bojev, ideoloških in poli-tičnih spopadov, tudi takih, kakršnih si partizanski borci med vojno niso pričakovali. Mnogo je bilo težav in pot ni bila gladka, niti vedno pre-moćna. Vendar pa so dose-ženi rezultati naravnost veli-častni. Jugoslavija je zrasla iz povojnih ruševin in iz stoletne zaostalosti v novo moderno družbo, ki ustvarja nove sa-moupravne odnose. Razbijajo se osnove stare miselnosti po-drejanja človeka in uveljavlja se svobodni samoupravlje-valec.

Slovenci, ki živimo v Italiji, smo ponosni na tako Jugosla-vijo, ki je istočasno dežela, ki ne ogroža nikogar, je pa trdno odločena braniti pridobitve svojega boja, svojo neodvis-nost in samostojnost. To je dežela, ki je ustvarila na meji dveh družbenih sistemov naj-bolj odprto mejo v Evropi in ki je tako bistveno prispevala, da se koncept meje lahko spre-minja iz črte ločnice v sred-stvo povezovanja in sodelova-nja. Prav v vsem tem pa vi-dimo tudi mi kot slovenska narodnostna skupnost v Italiji bistveno komponento perspek-tiv našega narodnostnega in socialnega razvoja.

B. SAMSA

DANES V JAJCU OSREDNJA PROSLAVA 30-LETNICE SFRJ

JAJCE, 28. — V teku današnjega dne so v zgodovinsko bosansko mesto Jajce prispeli skoraj vsi še živi ljudski zastopniki drugega zasedanja Avnoja ter delegati repub-lik in pokrajin, ki se bodo jutri dopoldne udeležili slovesne seje po-svečene 30-letnici drugega zaseda-nja Avnoja, na kateri bo o pomenu tega zgodovinskega dne govoril predsednik republike Tito, ki bo jutri dopoldne prispel v Jajce.

Danes dopoldne so v parku po-leg muzeja drugega zasedanja Avnoja zasedali zastopniki republik in pokrajin. Občinska skupščina je sklenila, da se v tem parku uredi park delegatov Avnoja, ki bo z ostalimi zgodovinskimi znamenitostmi mesta spominjal mlada pokole-nja na zgodovinske sklepe drugega zasedanja Avnoja 29. novembra 1943. leta v Jajcu.

Popoldne je bila podpisana tudi listina o pobratenju šestih mest iz šestih republik: Jajce, Prilep, Koper, Nikšić, Zadar in Valjevo. No-vo je bila v novi stavbi podružni-čne gospodarske banke iz Sarajeva odprta razstava «Trideset let so-cialistične Jugoslavije», zatem pa se je v dvorani Doma kulture pri-čel tradicionalna prireditev ju-go-slovanskih radijskih postaj pod na-slovom «Dan, ki poraja stolpce».

Ob 30. obletnici drugega zaseda-nja Avnoja sta založniški podjetji «Komunist» in «Mladost» iz Beo-grada izdali priložnostno publikaci-jo «Temelji nove Jugoslavije», ki vsebuje vse dosedanje raziskovane dokumente o prvem in drugem zasedanju. Poleg tega so mnoga časopisna podjetja iz vseh republik dala v prodajo številne druge priložnostne knjige.

Ob prazniku republike 29. novem-bra prejema predsednik republike številne brozjavne čestitke od vo-dilnih tujih državnikov. Med drug-im je predsednik republike tekom današnjega dne prejel brozjavne čestitke predsednika Indije Girija, predsednice indijske vlade Indire Gandi, predsednika ZD Amerike, Nixona, papeža Pavla VI., predse-dnika Zvezne republike Nemčije Hei-nemanna, predsednika Turcije Ko-ruturka in britanske kraljice Eliza-bete II.

Zasedanje CK KP ČSSR

PRAGA, 28. — S kratkim govo-rom generalnega tajnika KP ČSSR Gustava Husaka se je v Pragi za-ključilo plenarno zasedanje central-nega komiteja češkoslovaške parti-je, ki je bilo posvećeno gospodar-skemu razvoju države v zvezi z uresničitvijo gospodarskega plana za petletje 1970-1975. Husak je iz-razil zadovoljstvo zaradi pozitivnih rezultatov, ki so bili doseženi, kot je dejal, po zaslugi komunistične partije in drugih delavskih organi-zacij ČSSR.

POSLEDICE PETROLEJSKE KRIZE V NAŠEM MESTU

Tržaško prebivalstvo je zaskrbljeno zaradi pomanjkanja kurilnega olja

Kolesa gredo dobro v promet - Občinske seje odslej ob sobotah dopoldne

Problemov, s katerimi se mora spoprijemati tržaško prebivalstvo, je iz dneva v dan več. Seveda ta vprašanja ne zadevajo samo Trsta, ampak vse države. V našem mestu pa jih verjetno bolj občutimo, ker v vsakem trenutku primerjamo stanje v Trstu s stanjem v sosednji Jugoslaviji. Tržščani se torej pripravljajo, da bodo večji del letošnje zime preživeli doma. Medtem ko na danes, na dan republike v Jugoslaviji, napolnilo tržaške ulice verjetno zelo veliko število avtomobilov in avtobusov z jugoslovansko registracijo, se bodo morali Tržščani ob nedeljah in praznikih zadovoljiti z avtobusnim izletom, če ne bodo ostali doma. Kar pa jih najbolj skrbi, pa je vprašanje kuriva. Plinskega olja v našem mestu sko-

Odbornik Dal Mas sprejel predstavnika Glasbene matice

Deželni odbornik za šolstvo in kulturne dejavnosti Dal Mas je včeraj v Trstu sprejel predstavnika Glasbene matice, predsednika D. Hreščaka in ravnatelja dr. G. Demšarja. Predstavnika naše osrednje glasbene ustanove sta seznanila odbornika z delom Glasbene matice in z nekaterimi težavami, v katerih se to delo odvija. Posebno sta odbornika opozorila na pravni položaj ustanove in zaprosila deželno upravo, naj bi se na pristojnem ministrstvu zavzela za čimprejšnji zaključek juridičnega postopka za ureditev pravnega statusa Glasbene matice.

DANES PRI DAL MASU Sestanek o urniku gledaliških predstav

Na sedežu deželnega odborništva za šolstvo in kulturne dejavnosti se bodo danes ob 12. uri sestali predstavniki gledališč iz Furlanije-Juljske krajine, da bi pregledali položaj, nastal po sprejetju znanih ukrepov predsedstva ministrskega sveta. V prvi vrsti gre za ukrep, ki zadeva novi urnik za gledališke predstave, na dnevnem redu pa je razprava tudi o nekaterih drugih vprašanjih s tega področja. Sejo bo vodil deželni odbornik za šolstvo in kulturo Dal Mas.

Proslava 30-letnice Avnoja v Dijaškem domu v Trstu

S skupnimi prireditvami so gojenici treh dijaških domov - tržaškega, gorjskega in novogoriškega - praznovali 30-letnico Avnoja ter rojstva nove Jugoslavije. Po ponedeljkovem srečanju v novogoriškem dijaškem domu in prednočnem v Gorici, so se gojenici sinoči srečali v Slovenskem dijaškem domu (Srečko Kosovel) v Trstu.

SINOČI V PROSTORIJI HOTELA JOLLY

Sprejem ob jubilejnim državnem prazniku SFRJ

Gostje jugoslovanskega gen. konzula in njegove soproge so bili najvidnejši predstavniki oblasti ter političnega in javnega življenja

Ob državnem prazniku SFRJ, ki je tokrat jubilejni, saj poteka praznik 30 let od zgodovinskega dneva zasedanja AVNOJ v Jajcu, sta jugoslovanski generalni konzul v Trstu Boris Trampuz in njegova soproga priredila v prostorih hotela Jolly tradicionalni sprejem. Sprejema so se udeležili mnogi najvidnejši predstavniki civilnih in vojskih oblasti ter mestnega in deželnega italijanskega in slovenskega političnega, kulturnega, gospodarskega in javnega življenja. Med drugimi so se vabilu generalnega konzula odzvali tržaški župan inž. Spaccini, glavni komisar prefekt Di-

Lucio Battaino, ki je orisal pomen in potek zasedanja Avnoja v Jajcu 29. novembra 1943 ter nato povezal na pomembno poglavje naše zgodovine z današnjim bojem vseh Slovencev, ki jih je meja odrezala od matične domovine, za svoje narodnostne pravice. Proslavo je dopolnil pester kulturni spored z nastopom recitarjev iz novogoriškega dijaškega doma ter domače folklorne skupine, ki je mlado občinstvo še posebno navdušila s spletom tržaških plesov.

● Tržaška občina vabi vse kramarje, naj se oglasijo v uradu za trgovinske dovolilnice (soba št. 34), kjer jim bodo podaljšali veljavnost ustreznih knjižic za dveletje 1974-75. Knjižice morajo biti oziroma najkasneje do 31. decembra 1973.

V GENOVI 1. IN 2. DECEMBRA

Vsdržavna konferenca na temo: «Za novo pomorsko politiko»

Posvetovanje pripravlja vodstvo dežele Ligurije Na zasedanju tudi predstavniki našega pristanišča

V Genovi bo 1. in 2. decembra posebna vsdržavna konferenca na temo «Za novo pomorsko politiko», ki jo organizira vodstvo dežele Ligurije. Na sinočnji tiskovni konferenci je predsednik dežele prof. Dagnino, ki je hkrati predsednik Konzorcija za genovsko pristanišče, naglasil, da ima decembrsko srečanje namen opozoriti pristojne oblasti na potrebo po novi italijanski politiki na skupnem področju, ki ga predstavljajo pomorstvo, luške dejavnosti in ladjedelstvo. Pri tem naj bi pri sestavljanju ustreznih sklepov sodelovali tudi italijanske dežele z navadnim in posebnim statutom. Konferenca se bo udeležili tudi glavni ravnatelj Neodvisne ustanove za tržaško pristanišče ing. L. Colautti, našo deželo pa bo zastopal po vsej verjetnosti deželni odbornik za industrijo in trgovino Stopper.

Kakor je na tiskovni konferenci naglasil predsednik ligurjske dežele Dagnino, bo dvodnevno posvetovanje zajelo vsa tista vprašanja, pri katerih je Trst še posebno zainteresiran. Predvsem je iz izjavljanih predstavnika Dagnino razvidno, da se tudi sam strinja z italijanskim ministrom za trgovino in morarstvo Pieraccinijem, ki si prizadeva za to, da bi prešli s sedanje načrtovanja po resorjih na globalno obravnavo vprašanj, ki zadeva-

PRIZADEVANJA SGZ ZA RAZVOJ OBRTE

Stik s furlanskimi zadružniki in z vodstvom Friulie in Friulie-Lis

Slovenski obrtniki si bodo ogledali nekatere obrate v videmski pokrajini - «Leasing» koristen tudi na našem področju

V okviru nadaljnjega uresničevanja delovnega programa Slovenskega gospodarskega združenja na obrtniškem področju, je v torek dopoldne delegacija naše ustanove obiskala Videm, kjer se je razgovarjala s predstavniki Združenja furlanskih obrtnikov in v generalnem direktorjem deželne finančne družbe Friulia oz. Friulia-Lis.

Delegacija SGZ, ki so jo sestavljali predsednik Stanko Bole, direktor Jurij Kufersin in načelnik obrtniške sekcije Andrej Renar, je najprej obiskala sorodno organizacijo, ki združuje veliko večino furlanskih obrtnikov in katere predsednik je prof. Diego Di Natale, ki je obenem predsednik deželne ustanove za razvoj obrtništva - ESA.

Ta obisk je nadaljevanje akcije SGZ za čim boljše stike s sorodnimi deželnimi strokovnimi organizacijami, saj je izmenjava misli in izkušenj vedno koristna in produktivna. Združenje furlanskih obrtnikov se je pred kratkim preselilo v nove prostore, kjer bo lahko v celoti razvilo svoje široko delovanje in pridruženih obrtnikov. Slovenski predstavniki so se tako seznanili z njegovim načinom dela, ki je zelo sodobno urejeno in ki ga bodo v kratkem popolnoma mehanizirali. Razgovor je stekel tudi o splošnih problemih obrtništva in o možnem sodelovanju. Tako so se domeni za ogled nekaterih objektov - v glavnem konzorcijev - kjer bi se lahko naši obrtniki seznanili s tem načinom združenja. Ugotovljena je bila nadalje najnost, naj bi deželna ustanova ESA izvedla predvideno studijo oz. načrt za razvoj Nadiških dolin, za katero se je SGZ že zavzelo, saj živijo in delujejo na omenjenem področju tudi slovenski obrtniki. Izkazalo se je, da so taki obiski pozitivni, zato je bilo sklenjeno, naj se nadaljuje tudi v bodočnosti.

Pri deželnih finančnih družbi pa so se slovenski predstavniki razgovarjali z generalnim direktorjem Martinom. Seznanil jih je z nameni in delovanjem tako družbe Friulia kot tudi sorodne družbe Friulia-Lis, ki se razlikuje od prve po načinu finansiranj - «leasing» - ki je dandanes zelo razširjeno po svetu. Poleg splošnih vprašanj so obravnavali tudi obrtniške centre «leasing» in specifično načrte za tak center, ki bi ga morali zgraditi v tržaški pokrajini. SGZ je pri tem vprašanju zelo zainteresirano, posebno zaradi tega, ker se naše obrtništvo na podeželju ne more širiti, saj obstajajo gradbene omejitve, ki jih predvideva urbanistični načrt. Tak center bi tako brez dvoma pripomogel tudi v kvalitetni rasti posameznih obrtniških podjetij. Na osnovi dobjenih podatkov in dokumentacije, ki jo bo še dobilo, bo vodstvo obrtniške sekcije združenja takoj globlje preučilo predvidene načrte, poskrbelo za sestavo morebitnih izboljševalnih predlogov in se zavzelo za to, da bodo naši obrtniki čimbolj obveščeni o tem finančnem sistemu in o možnostih, ki jih nudi.

Pri zadetih družinah zahtevajo, naj se oskrba decentralizira, naj postane osebna in naj jo upravljajo krajevne ustanove pod nadzorstvom družin. Rehabilitacijo naj opravljajo rajonski poliambulatoriji in naj se odpravi dolgo čakanje za pol ure fizioterapije, kakor se do sedaj dogaja. Vzpostaviti se morajo tudi stalni stiki med bolnim otrokom in njegovimi starši ter splošnim zdravnikom, specialistom, socialno delavko.

Zupan je izjavil, da se popolnoma strinja s starši in da bodo njihove pripombe in predloge upoštevali pri sestavljanju pravilnika za medobčinski zdravstveni konzorcij, ki bo katerem bo miljski občinski svet razpravljal na svoji jutrišnji seji.

● Jutri se bo sestal tržaški občinski svet. Na seji bodo razpravljali o novem pravilniku za gradnjo in o ustanovitvi pokrajinskega zdravstvenega konzorcija. V kratkem bodo začeli razpravljati tudi o šolskih avtobusih in o minimalnih površinah za trgovske obrate.

ZARADI IZKLJUČITVE UDELEŽENCEV STAVKE

DIJAKI SO VČERAJ ZASEDLI TEHNIČNI ZAVOD «A. VOLTA»

Vodstva nekaterih tržaških šol kaznujejo dijake, ki so s svojim nastopom preprečili odpravo IV. letnika strokovne šole

Da so tržaški dijaki in visokoolci tako množično izpričali svoj srd in mrznjo do vsakršne oblike preganjanja (od Grčije in Čila do fašističnih povajov v Italiji) gre brez dvoma pripisati visoki politični in družbeni zavest novih pokolenj tržaške mladine in široki, protifašistični enotnosti med slovenskimi in italijanskimi dijaki.

Pri tem pa ne smemo prezreti tudi nečesa drugega, namreč to, da čutilo dijaki preganjanje in avtoritarizem tudi na lastni koži. Tudi tedaj, ko so s svojimi nastopi dosegli nekaj, kar je bilo v splošno korist.

Tak je primer nedavnega nastopa vsega tržaškega dijaštva za preključitev, s katerim je ministrstvo za javno vzgojo sklenilo ukiniti četrti letnik strokovne šole «Galvani», kateri je začasno pridružena tudi slovenska strokovna šola.

Po demonstracijah skoraj deset tisoč dijakov po mestnih ulicah, stav-

ki zainteresirani profesorjev in odločenem nastopu krajevnih oblasti (parlamentarcev, župana in drugih), je ministrstvo preklicalo svoj sklep.

Tržaški župan Spaccini in pristojna odbornica sta na nedavni občinski seji omenila, da je vlada morala kloniti enotnemu pritisku vsega prebivalstva.

Toda uspehu enotnega dijaškega gibanja je sledila represija. Začel je ravnatelj učiteljskega «Carducci», ki je za daljša časa izključil iz šole nekaj dijakov, češ da so hoteli stavkati skupaj s svojimi vrstniki drugih šol. Sedaj mu je sledil ravnatelj tehniškega zavoda «Volta», ki je dijakom prav tako disciplinsko kaznoval. Pisma s sporocili o disciplinskih ukrepih je dal kar ciklostirati kar daje misliti, da gre za represijo na široki osnovi.

Dijake krivijo (in kaznujejo, saj se jim bodo izmislili redi v vedenju), da so se bojevali, s stavko in demonstracijami, za «Galvani», se pravi za namen, ki ga je odobraval vsa javnost...

Dijaki industrijskega zavoda «Volta» so se včeraj jutraj zbrali na skupščini in ugotovili, da je tako stanje nevarno. Ugotovili so, da je preganjanje plod miselnosti tistih krogov, ki so krivi za propadanje tržaškega gospodarstva, s čimer se jemljejo avsolventom tehničnega zavoda možnosti zaposlitve. V znak protesta proti ukrepom disciplinskega značaja so dijaki zavoda «Volta» po skupščini zasedli zavod. Takoj zatem je bilo slišati govornice, da namerava vodstvo šole poklicati na pomoč policijo, kar bi samo potrdilo mnenje, ki so si ga dijaki ustvarili o političnem razpoloženju vodstva tega zavoda.

Pokrajinski sindikati šolskega osebja so izrazili svojo solidarnost dijakom, ki se upirajo disciplinski ukrepom šolskih vodstev po stavkah za ohranitev četrtga leta strokovne šole «Galvani». Šolski sindikati CGIL-CISL-UIL poudarjajo, da je nesmiselno odrekati dijakom pravico do stavke, ko je ta pravica priznana vsem državljanom. Posebno so disciplinski ukrepi nesprejemljivi, če pomislimo, da so dijaki izbojevali ukrep v korist celega Trsta.

GLASBENA MATICA - TRST
Abonmajska koncertna sezona 1973-74
V nedeljo, 2. decembra 1973 ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu

PEVSKI ZBOR
JOŽA VLAHOVIČ
iz Zagreba
Dirigent: Emil Cossetto

Rezervacija in prodaja vstopnic v pisarni Glasbene matice (UL R. Manna 29, tel. 418-605) ter eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

Razna obvestila

PD «Kraški dom» - Repentabor prireja v občinski kopalnici v Repnu razstavo in prodajo slovenskih knjig in sicer od 1. do 5. decembra t.l. od 19. do 21. ure, v nedeljo 2. decembra, pa od 10. do 12. ure.

Izleti

SPDT priredi v dne 8. in 9. decembra avtobusni dvodnevni izlet v Istro z ogledom Motovuna, znamenitih fresk cerkvice sv. Marije Skrljine pri Beramu, Labina, Pulja, prekrasne obale in rtov južne Istre. Vpisovanje do 1. 12. v Ulici Geppa 9.

Prosveta

PD Lonjer - Katinara vabi vse svoje člane na občini zbor, ki bo danes, 29. novembra 1973 ob 20.30 v društvenih prostorih.

Mali oglasi

128, 127 TAKOJSNJA DOBAVA; 128 71, 72; 850 coupé 67, 69; 850 spyder 69; 124 coupé 68, 69; 124 67, 69; 850 special 68, 70; 500 L 68, 69, 70; fiat 750 66, 69; fiat 1300 66 in drugih 20 avtomobilov vseh vrst na ogled v UL Giulio 10 in UL Cologna 7 - AUTOSALONE TRIESTE.

Včeraj - danes

Danes, CETRTEK, 29. novembra VINKO
Sonce vzhide ob 7.23 in zatone ob 16.24 - Dolžina dneva 9.01 - Lu na vzhide ob 10.45 in zatone ob 20.30
Jutri, PETEK, 30. novembra ANDREJ

Vreme včeraj: najvišja temperatura 6.4 stopinje, najnižja 1.6, ob 19. uri 4.6, zračni pritisk 1021.2 ustaljen, veter 3-4 km/h jugovzhodni, vlažna 41-odst., nebo jasno, morje skoraj morno, temperatura morja 13 stopinj

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 28. novembra se je v Trstu rodilo 8 otro, umrlo pa je 8 oseb. UMRLI SO: 70-letna Maria Israel vd. Gandus, 86-letna Albina Skedel, 39-letni Francesco Ferligo, 76-letni Dario Aiello, 78-letna Margherita Stefagnini vd. Petchich, 76-letna Vanda Fanton, 92-letni Andrej Sosič in 91-letna Luigia Orzan vd. Chersini.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. ure)
Busolini, Ul. P. Revoltella 41; Pizul - Cignola, Korzo Italia 14; Prednini, Ul. T. Verello 24; Serravallo, Trg Cavana 1.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)
All'Esculapio, Ul. Roma 15; INAM, Al Cammello, Drevored XX, septembra 4; Alla Maddalena, Istrska ulica 35; Chiari - Crotti, Ul. Tor. S. Piero 2.

KRZNA
SUPER ELEGANTNI MODELI
VISJA KAKOVOST
MERE JOPICEV OD 42 DO 54
NATIVKI
VELIK PRIHRANEK
PELLICCERIA CERVO
TRST - TEL. 796-301
Viale XX Settembre 32, 16/111

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
TRST - UL. F. FILZI 10 - tel. 38-101, 38-045

URADNI TEČAJ BANKOVCEV
Ameriški dolar 633,50
Funt sterling 1.480,00
Švicarski frank 198,00
Francoski frank 136,00
Nemška marka 239,50
Avstrijski šiling 32,50
Dinar: debeli 37,50
drobni 37,50

MENJALNICA
vseh tujih valut

Sporočamo žalostno vest, da nas je po kratki bolezni zapustil naš dragi oče, ded in praded

ANDREJ SOSIČ (SUKEČ)
Pogreb dragega pokojnika bo danes, 29. novembra ob 14.30 iz mrtvašnice glavne bolnišnice na opensko pokopališče.
Žalujoci: hčerke Judita, Karla in Natalija, brat Janez, vnukinja Evi in Anica, pravniki Andrej, Pavel in Sonja, zetje Albin, Guido, Stane in Tone.
Trst, Opčine, Lausanne, 29. novembra 1973

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - Trst
Kulturni dom
Stiridesletnica gledališkega dela
Staneta Ratzresena
France Bevk - Boris Grabnar

KAPLAN MARTIN CEDERMAR
(Dramatizacija romana)
Scena: EDVARD ZAJEC
Kostumi: MARIJA VIDAU
Glasba: IVAN MIGNOZZI
Režija: MARIO URSIČ

V soboto 1. decembra ob 20.30 - (izven abonmaja)
Razpored predstav
glej pod rubriko «Gledališča».

Gledališča

KULTURNI DOM SSG - Trst
V soboto, 1. decembra ob 20.30 F. Bevk - B. Grabnar «Kaplan Martin Cedermar» - izven abonmaja.

Vstopnice (rezervacije) so na razpolago pri blagajni Kulturnega doma vsak dan (razen nedelje) od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav.

Sporočamo cenjenemu občinstvu, da smo v skladu z vladnimi ukrepi glede prevoza od 2. decembra dalje anticipiral začetek sobotne predstave «Kaplan Martin Cedermar» od 21. ure na 20.30. Konec predstave ob 22.30.

OBCINSKO GLEDALIŠČE «G. VERDI»
Operna sezona 1973-74
Jutri ob 20.30 premiera Menotti-jeve opere «Maria Golovina». Dirigent Christopher Keene. Novost za Trst. Delo je režiral avtor.

V operi bodo nastopili: Richard Stilwell (Donato), Bianca Berini (njegova mati), Giovanna Fiorini (Agata), Mariana Niculescu De Santis (Maria Golovina), Claudio Fornasaro (Trottollo), Angelo Marciandri (dr. Zuckertanz), Giuseppe Scalco (vojni ujetnik). Sceno, po zamisli Pierluigi-a Samaritanija, so pripravili v de-lavnih gledališča Verdi. Orkester in zbor, ki ga vodi Gaetano Riccietelli, gledališča Verdi.

Pri gledališki blagajni (tel. 31948) se nadaljuje prodaja vstopnic.

Kino
La Cappella Underground 19.00 in 21.00 «Cotch». Režija Jack Lemmon. I-grata Walter Matthau in Felicia Farr. Barvni kinofilm.
Nazionale 16.00 «Una squillo per quattro svitati». Igra Jane Fonda. Barvni film.
Excelsior 15.30 «Chi ucciderà Charley Varrick?» Barvni film. Prepo-vedano mladini pod 14. letom.
Grattacielo 16.00 «Sussurri e grida» Režija Ingmar Bergman. Barvni film. Anderson, Karl Sylvan. Barvni film. Prepo-vedano mladini pod 14. letom.

Fenice 16.00 «O Lucky mans». Mal-colm McDowell. Barvni film.
Eden 16.00 «La schiava». Barvni film. Igrajo Lando Buzzanca, Catherine Spaak in Adriana Asti.
Ritz 15.30 «Teresa la ladra». Barvni film Carla De Palma v ka-terem igra glavno vlogo Monica Vitti.
Aurora 16.30 «Il dittatore dello stato libero di Bananas». Barvni zabavni film.
Capitol 16.00 «Una breve vacanza». Florida Bolkan, Renato Salvatori.
Cristallo 16.30 Walt Disneyev film «Il figlio della giungla».

Impero 16.30 «Il tagliagole». S. An-dran. Barvni film.
Fildrammatico 16.30 «Il seme di ai-no». Barvni film. Prepo-vedano mladini pod 18. letom.
Moderno 16.00 «Rappresaglia». Barvni film. V glavnih vlogah Richard Burton in Marcello Mastroianni.
Vittorio Veneto 16.30 «La polizia è al servizio del cittadino?». Barvni film. Igra Enrico Maria Salerni. Prepo-vedano mladini pod 14. letom.

Ideale 16.00 «Cavalcata è uccidia». Igra Jo Alek Nikol Robert Hurder in Margaret Grayson. Barvna kavboj-ka.
Astra 20.30 Cineforum: «La Cina è vicina». Film v režiji Marco Be-llocchia.
Ariston 16.00 «Frogs». Igra Ray Mil-land. Barvni film.
Abbazia 16.00 «La notte dei serpen-ti». Igra Luke Askew. Barvni film.
Radio 16.00 «Canterbury proibito». Barvni film z Ferry Benussi in Magdo Konopko. Prepo-vedano mla-dini pod 18. letom.

Prispevki
Namesto cvetja na prerani grob Zorana daruje Milka Racman z družino 5.000 lir za Partizanski pevski zbor.
V počastitev spomina pok. Ange-la Zavavlad daruje Nadja in Aleš Per-to 5.000 lir. Marija Švab 1.000 lir, Justa Nanut 1.000 lir in Ana Borovina 1.000 lir za PD «S. Skamperler».

Marija Lenassi daruje 3.000 lir za spomenik padlim v NOB iz škednja, od Sv. Ane in s Kolonkova.

Svečanost v Gonarsu v ponedeljek, 10. decembra

Svečano odkritje spomenika - kostnice umrlih slovenskih internirancem v koncentracijskem taborišču v Gonarsu, Viscu in drugih v letih 1941-1943, ki je bilo najavljeno prvotno za nedeljo, 9. decembra, je bilo preloženo na ponedeljek, 10. decembra ob 10.30 in bo potekalo po že predvidenem programu.

Preložitve odkritja je narekoval prepoved vožnje z motornimi vozili ob nedeljah in praznikih, zaradi česar bi mnogim bila udeležba na svečanosti onemogočena.

raja ni. Včeraj smo se poznanimali pri nekaterih trgovcih, ki so nam povedali, da zalagajo samo stalne odjemalce, pa še za te nimajo dovolj kuriva. Poudariti pa je še treba, da marsikje štedijo in kurijo le nekaj ur dnevno. Temperatura v stanovanjih, ki se torej nižja, kot v rejsnih letih.

Nekoliko bolj je s kerovenom; dadi tega je zelo težko dobiti, vendar pa ga imajo v marsikaterem stanovanju v zalogi tudi po 10 do 15 posod, to je do 30 kilogramov. Če upoštevamo, da porabi vsaka peč povprečno 40 posod letno in da je del zimske sezone že za nami, lahko ugotovimo, da zaloge zadostujejo za ves december. Pri keroveni moramo poudariti še, da so količino zalog izračunali proizvajalci sami na podlagi števila posod, ki so jih prodajalci oddali in jih uporabniki niso vrnilli; te posode so večinoma polne in varno spravljene v kletih in garažah. Na trgu pa je tudi kerovna zelo malo, in prodajalci ga dajejo le stalnim odjemalcem.

Kar se tiče prometa naj še pomenimo, da se v Trstu skoraj povsem pošle zaloge koles. V trgovinah je moč dobiti le še nekaj zložitljiv koles, ki so jih doslej kupovali predvsem vozniki in jih imeli v prtljžniku za krajše izlete. Tradicionalni velikih koles pa ni več mogoče dobiti, saj si vsi želijo pravliti, imeti pa jih hočejo do ne- delje. Tega jim trgovci ne morejo zagotoviti, kajti doslej so prodali le malo takih koles in so bile tudi zaloge temu primerno majhne. Se- da pa industrija ne more zadovoljiti trga.

V zvezi z zadnjimi vladnimi ukrepi so voditelji svetovalskih skupin tržaške občine vprašali sklenili, da bodo seje občinskega sveta odslej

ZA JAVNE PREVOZE IN ZDRAVSTVENO OSKRBO

VČERAJ SO STAVKALI DELAVCI VSEH STROK

3.urna splošna stavka za reformo prevozov. Državni uslužbenci za neposredno oskrbo preko ENPAS

Za reformo javnih prevoznih storitev so včeraj stavkali tri ure delavci in uradniki vseh kategorij skupno z osebami avtobusnih družb. Uradniki in šoferji Acedagove prevozne službe so prekinili delo od 14. do 15. ure (in ne od 13. do 14., kot so nam prvotno napovedali), ker so tem skušali v najmanjši meri škodo-vati potnike.

Zapisali smo že, kaj zahteva sindikalna federacija, ki je organizirala prvo deželno splošno stavko o tako važni reformi. Na Tržaškem se sindikati zavzemajo za čimprejšnjo ustanovitve pokrajinskega konzorcija za prevoze, ki naj prevzame obstoječe zaveze proge in raztegne na vse kraje naše pokrajine prevozno službo javnega značaja. Kajti le to je pojož za drugi korak - uvajanje brezplačnih vozovnic za delavce, dijak-ke in pokojnike.

Sindikati so nezadovoljni z dejavnostjo krajevnih uprav, saj se v Trstu ustanovitev pokrajinskega prevoznega konzorcija zaustavlja in odlas-ja, predvsem pa ni še odgovora iz dežel-

ne uprave. Od tega odgovora je namreč odvisno, če bo konzorcij lahko opravljal svoje delo. Za odzvem koncesij zasebnim prevoznikom (publi-cizacijo) potrebujejo javne uprave (kon-zorcij) več finančnih sredstev. Ta pa lahko nudi samo dežela.

S splošno stavko so solidarni tudi železničarji, postarji, šolniki in neuč-ke osebe, uslužbenci cestnega podjet-ja ANAS in drugi uradniki državnih in poddržavnih ustanov, ki so včeraj stavkali 24 ur in s tem izjavili pri-stik na javne oblasti v zvezi z od-prtim vprašanjem zdravstvene oskr-be, kot se dogaja v večini italijan-skih pokrajin.

Sindikati zahtevajo, naj se v Trstu oblikuje seznam razpoložljivih zdrav-nikov. S temi naj vse bolnišnice bla-gajne (brez razlike) podpisajo enoto konvencijo za enakovredno storitve. Določiti naj se tudi omejeno število zavarovancev, ki jih lahko oskrbuje en sam zdravnik.

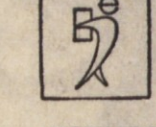
Skupaj z drugimi kategorijami so včeraj stavkali tudi slovenski šolniki.

Danes in jutri zaprti uradi gen. konzulata SFRJ

Uradi generalnega konzulata SF RJ v Trstu bodo danes, 29. in ju-tri, 30. novembra t.l. zaprti za-radi državnega praznika.

Miljski župan sprejel delegacijo mater spastičnih otrok

Te dni je miljski župan Millo sprejel delegacijo mater spastičnih otrok, ki je zaprosila za sprejem tudi pri drugih županih, ker so matere spastičnih otrok resno

Intereuropa
MEDNARODNA ŠPEDIICIJA IN TRANSPORT
Glavna direkcija Koper, Vojkovo nabrežje 32
Telefon: 21-630
Telex: 34-117 34-140, 34-113

s svojimi filijalami in izpostavami v vseh jugoslovanskih središčih pristaniščih in na mejnih prehodih

- VAM NUDI
- popoln špediterski servis, organizira prevoze po suhomorskih, pomorskih in zračnih poteh ter daje nasvete v transportno-špediterskih zadevah
 - z lastnim kamionskim parkom prevzema vse vrste prevozov
 - specializirani dejavnosti sta blagovni tranzit prek luke Rijeka in Koper ter opravljanje špediterskih uslug na sejmih in razstavah doma in v tujini
- Zaupajte svoje blago organizaciji INTEREUROPE. Prepričali se boste o našem strokovnem, hitrem in skrbno opravljenem servisu

OB OBISKU KOROŠKIH PREDSTAVNIKOV V TRSTU IN GORICI

Resolucija SS iz Trsta, SDZ iz Gorice in Narodnega sveta koroških Slovencev

Ob obisku delegacije Narodnega sveta koroških Slovencev pri Slovenski skupnosti v Trstu in Slovenski demokratični zvezi v Gorici so tri organizacije izdale skupno resolucijo, v kateri izražajo svoje politično stališče. Resolucija, ki nam jo je poslal s prošnjo za objavo predsednik sveta SS dr. Harej, se glasi:

Zastopniki Narodnega sveta koroških Slovencev, Slovenske skupnosti iz Trsta in Slovenske demokratične zveze iz Gorice, zbrani na sestanku v Steverjanu in na Repentabru 24. in 25. novembra so sprejeli sledečo resolucijo:

Zastopniki NSKS, Slovenske skupnosti in SDZ, pripadajoči slovenski narodni skupnosti v Italiji in Avstriji, so potrdili svojo zvestobo splošnim načelom, na katerih sloni njihova borba za narodni obstoj. Slovenci v Italiji in Avstriji zahtevajo svobodo, ohranitev svojega obstoja, svojega jezika, šeg in navad, ohranitev svoje kulturne dediščine ter ustrezna sredstva, pripomočke in zakone, da bodo mogli vse to mirno razvijati. Ko so narodi nerazvitih dežel skoro v celoti dosegli svobodo in samostojnost, je skrajni čas, da se zganijo tudi tiste države, o kanih Evrope, ki imajo v svojih mejah narodne manjšine ter pravično uredijo njihov položaj.

Slovenska narodna skupnost v Italiji in Avstriji hoče o lastnih zadevah govoriti in odločati sama, govoriti in prvi osebni kot polnopravni subjekt prek svojih samostojnih izvoljenih predstavnikov. Slovenci hočejo sami odločati in sodelovati pri sprejemanju ukrepov za ohranitev naše dejanske narodne samobitnosti. To pa lahko dosežemo le s samostojnim nastopanjem na političnem področju, kjer se ti ukrepi sprejemajo. V tem pogledu ne bi smelo biti nikakršnih ovir ali pomislekov ne pri nas Slovincih samih, ne pri demokratični javnosti tistih držav, v katerih živimo kot narodna manjšina. Slovenci smo vsi člani istega naroda in zato za ureditve naših težej in zahtev moramo biti enotni ter politično samostojni. Različno in pestro ideološko gledanje naj le pozivlja in oplaja naše skupno delovanje.

Lastno politično predstavništvo nam ni potrebno le zdaj v dobi ostre borbe za doseg naših pravic in njihovo sankcioniranje s splošno zaščitno zakonodajo, ampak tudi po dosegu teh pravic, saj moramo imeti učinkovite forume, ki bodo budno bedeli nad točnim izvajanjem te zakonodaje.

Sprico vestranskih težav vemo, da ne moremo doseči vsega na en mah, odklanjamo pa hoteno postopno ali teritorialno deljeno reševanje manjšinskih pravic, ki bi nas pitalo z drobtinami in tihem upanju, da se počasi mirno asimiliramo. Globalna ali katekariol rešitev bi potem sploh ne bila več potrebna. Prav tako odločno odklanjamo kakršnokoli številčno ugotavljanje slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ki nikakor ne more biti osnova za reševanje narodnostnih vprašanj in je iz odgovor za neizpolnjevanje sedmega člena avstrijske državne pogodbe, grobo preizkušnje naših pravic in nagrada za germanizacijo koroških Slovencev.

Nasje globoko prepričanje, da bomo lahko naša narodnostna vprašanja reševali le prek lastnih predstavnikov in ne v okviru neslovenskih strank, ne pomeni protostojalstva izolacije ali zaprtosti, ampak pomeni enotnost vseh slovenskih sil v odprtosti do neslovenskih soderžanov in njihovih strank, v sožitju med različnimi bitji, ki so oblikovane v lastni individualnosti, ki se lahko po večnih zakonih harmonije vesolja v svojih življenjskih funkcijah izpolnjujejo ter uspevajo, tako da dajejo in prejemajo.

Zastopniki NSKS, SS in SDZ da lje ugotavljajo, da bodo narodne manjšine poleg povedanega o lastnem predstavništvu v resnici suvereni, polnopravni subjekt le, če jim bo država kot skupnosti in posameznikom poleg splošnih državljanjskih pravic zagotovila neoviran narodnostni razvoj. To pa predpostavlja zlasti zagotovitev zakonite jezikovno - kulturne avtonomije, šolstvo vseh stopenj v materinem jeziku, pravico do uporabe lastnega jezika v javnosti in v uradih, pa tudi zajamčen gospodarski in socialni razvoj, ohranitev naseljenega prostora in splošne narodne samobitnosti. Država mora zagotoviti narodnostni narodni položaj pravne osebe in tako zajamčiti njene pravice, da zagotovi popolno ena-

kost med manjšino in večinskim narodom, poleg tega pa ustvari takšne pogoje, da bo manjšinska narodnost na skupnost za svoje člane privlačna, da bodo vsi posamezniki radi ostali v njej v zavesti, da se lahko razvijajo le, če so globoko zakoreninjeni v svojem ljudstvu, iz katerega so izšli in mu narodnostno pripadajo.

Zastopniki NSKS, SS in SDZ vabijo udeležence in organizatorje mednarodnega kongresa o manjšinah ki bo maja prihodnjega leta v Trstu, da poglobijo narodnostno tematiko narodnostnih skupnosti s posebnim ozir na vso slovensko manjšino in dajo v tem smislu moralno, znatveno in politično oporo vsem manjšinam, ki se trudijo za svobodo in polnopravno življenje.

Zastopniki NSKS, SS in SDZ iskreno vabijo vse Slovence v Furlaniji, Julijski krajini in na Koroškem, naj trdno vztrajajo v politični, narodnostni in kulturni ter socialno - gospodarski borbi za svoj obstoj, naj nikakor ne popuščajo, ampak podvojeno nadaljujejo svoje prizadevanje v zavesti, da sta pravica in zgodovina na njihovi strani. Pri tem naj jih krepijo svetle tradicije naših prednikov, zgled kmečkih uporov, ki nas uči, da je pravica urda in svoboda sveta stvar, ki je ne smemo omadeževati. Dalje upravičeno pričakujejo, da jih bodo v tem cloveško - naravnem in pravičnem prizadevanju poleg matične domovine razumele in podprle vse demokratične sile v Italiji in Avstriji. Ob koncu predstavnikov NSKS, SS

in SDZ izražajo še pričakovanje, da bo država matičnega naroda skrbno sledila vsem problemom slovenskega zamejstva in ga učinkovito in najbolj uspešno podpirala v pravičnem boju za narodni obstoj.

Narodni svet koroških Slovencev
Slovenska skupnost
Slovenska demokratična zveza

Števerjan, Repentabor,
24. in 25. novembra 1973

● Tržaški župan je po posvetovanju z raznimi sindikalnimi in strokovnimi organizacijami zavrnil predlog združen lastnikov papirnic in knjigarov ter brivcev, da bi spremeniili urnik odprtja omenjenih obratov.

Repentabska šola Alojz Gradnik

vabi na proslavo

100-LETNICE
USTANOVITVE ŠOLE

in na proslavo ob poimenovanju po pesniku Alojzu Gradniku, ki bo v soboto, 1. decembra ob 17. uri v šolskih prostorih.

Vabimo predvsem vse bivše učence s Cola, iz Dola, Repna, Vogelja in Vrhovelja.

Učitelstvo in
Združenje staršev

S SEJE ZGONIŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Z izrednim prispevkom bi zgradili novo šolo in vrtec v Briščkih

V kratkem bodo asfaltirane vse pokrajinske ceste

Prejšnji petek je bila seja zgoniškega sveta, ki je soglasno odobril predlog o razpusitvi medobčinskega konzorcija za tehnično veterinarsko in zdravniško službo, obenem pa je tudi odobril sklep o pristopu zgoniške občine k medobčinskemu zdravstvenemu konzorciju. Skupna veterinarska in zdravniška služba bi delovala dokler ne bo začel delovati medobčinski zdravstveni konzorcij.

Za tehnično službo pa bo verjetno ustanovljen konzorcij med zgoniško in repentabsko občino, ker so izkušnje pokazale, da dosejanje tehnične službe skupaj z devinsko - nabrežinsko občino ne zadostuje vedno večjim potrebam in zahtevam občin.

Na seji sta župan in pristojni odborniki poročala tudi o javnih delih, ki so v teku, in o predlogih v okviru gospodarskega načrta za leto 1974. Za leto 1973 ni dobila zgoniška občina nobenega izrednega prispevka, zato je občinska uprava nastopila pri vladnem komisariatu, da bi dobila prispevek za gradnjo novega otroškega vrta in osnovne šole v Briščkih (167 mil. lir) in za ureditev šolskega vrta v Zgoniku (16,8 mil. lir). Župan je izrazil zadovoljstvo občanov, da je pokrajinska uprava začela urejevati ceste. V kratkem bodo asfaltirane vse ceste, ki spadajo pod pokrajinsko upravo, za razdajo delov dela izven cest pa na mesarja občinska uprava ter porabila približno milijon lir. V okviru gospodarskega načrta 1974 predlaga občinska uprava ureditev pašnikov in cest (29 mil. lir), razširitev in okrepitev javne razsvetljave (7 mil. lir) in popravila ter gradnjo novih občinskih stavb (47 mil. lir). V Zgoniku, Saležu in Gabrovcu bodo te dni začeli asfaltirati vsake poti, pokrajinska uprava pa ima zagotovljena sredstva za asfaltiranje ceste Repnič - Zagradec. Te dni se bo nadaljevalo delo za ureditev prostora (pod občinsko ambulanco) v Saležu za kulturne potrebe vasi. Za šolskega zdravnika je bil za šolsko leto 1973-74 potrjen dr. Gruđen.

DELOVANJE OBČINSKIH SVETOV
Dancs seja na Repentabru jutri pa v Miljah

Dr. Harej ob 19. uri bo izredna seja repentabskega občinskega sveta, ki bo razpravljal o posebnem skladu za izenačenje občinskega proračuna in o pristopu repentabske občine k zdravstvenemu konzorciju.

Nalezljive bolezni v tržaški občini

Prejšnji teden so v občinskem zdravstvenem uradu zabeležili 50 nalezljivih obolenj. Največ je bilo primerov rorice in skrlatinke. Od 19. do 25. novembra je namreč v tržaški občini zbolelo za noricami 23 ljudi, za skrlatiniko pa 12 ljudi. Poleg tega so zabeležili sedem primerov ospice, tri primere nalezljive vnetja priušesne slinavke (od teh so en primer zabeležili v meji tržaške občine), po en primer rdečk in srbecije ter tri primere nalezljivega vnetja jeter (en primer izven občine).

● Tržaška občina sporoča, da je na oglašni deski občinske palače (Ul. Malcantón 3, pritličje) na vlogi gled občinu za dobo 20 dni sklep deželnega odbora št. 2813 z dne 22. novembra 1973 o popravkih, ki jih je občina uradno opravila na pet davnih izjav, ki se nanašajo na prodajo in uporabo nepremičnin in ki so jih prizadete stranke vložile v letu 1972.

Pet milijonov lir - plen stanovanjskih misl

Duh dragocenosti, ki jih je 50-letna Rachele Gelb por. Hella hranila v podstrešni sobi v Ul. S. Francesco 11, je večeraj privabil stanovanjske misli. Te so v večernih urah v odstotnosti lastnice vložile v stanovanje skozi podstrešno okno. Potem ko so popolnoma razmetali vse stanovanje, so iz spalnice odnesli dva dragocena prstana z briljanti, dve ženski zapestni uri ter dragocen obsek v skupni vrednosti 5 milijonov lir. Mimogrede pa so se polastili še strašne pištole in floberta. Tatvino je Gelbova prijavila agentom letkega oddelka, ki so uvedli preiskavo.

USPEŠA TRIURNA STAVKA V TOVARNAH IN ŠOLAH

Delavci in dijaki so skupno zahtevali boljše avtobusne prevoze in dijaške menze

Dijaki so šli v sprevedu po mestu

Dijaki so v sprevedu nosili transparente s slovenskimi napisi

Z mogočnim sprevedom po mestu je včeraj predpoldne, po sindikalnem zborovanju pred tovarno SA FOG, na tisoče dijakov in dijakov pričelo zahtevanje po boljših prevozi, po ustanovitvi skupne šolske menze, po reformi šolstva in istočasno svojo solidarnost z delavstvom, posebno z uslužbenci avtobusnih podjetij, ki so že več mesecev v stavkovnem gibanju.

V sprevedu so sodelovali tudi dijaki vseh treh slovenskih višjih srednjih šol v Gorici, ki so nosili tudi transparente v slovenskem jeziku, na katerih je bilo napisano: »Slovenske italijanske šole združene v boj«. Dijakstvo, je v sprevedu skandalno tudi protifašistična gesla in pred sedežem MSI na Korzu v Italijo so dijaki žvižgali fašističnim kolovodjem, ki so opazovali spreved z balkona.

Dijaki so delili med občinstvom lepake z obrazložitvijo akcije. Slovenski dijaki, ki so že prejšnji večer podpisali skupno izjavo z dijaki italijanskih šol, so nam včeraj poslali naslednje protestno izjavo: »Dijaki slovenskih višjih šol v Gorici sodelujejo z ostalimi goriškimi dijaki in delavci pri splošni stavki za rešitev prevoznih problemov. Dijaki zahtevajo od ustreznih organov takojšnjo rešitev celotnega problema prevozov (avtobusnih in železniških), zlasti pa na avtobusnih progah: Steverjan - Oslavje - Gorica; Doberdob - Gorica in Sovodnje - Gorica, na katerih smo slovenski dijaki najbolj prizadeti. K temu prilagamo še zahtevo po ureditvi prevoza za dijake z Vrha sv. Mihaela (občina Sovodnje ob Soči), ki obiskujejo šolo v Gorici. Podpisani so dijaki klasičnega lica »Primož Trubar«, strokovnega trgovskega zavoda in učiteljskega »Simon Gregorčič«.

Triurne stavke so se udeležili dijaki in vseh višjih srednjih šolah. Zadnje uro so dijaki spet šli v šolo. V nekaterih šolah so stavkali tudi nekateri profesorji.

V tovarnah je stavka zajela vse obrate, v mestu in na podeželju včeraj jutraj ni bilo avtobusov. Na ploščadi pred tovarno SAFOG so se zbrali dijaki in delavci ter poslušali govore raznih sindikalnih in dijaških predstavnikov. Zborovanje je odprl tajnik UIL Silvano Bregant, nato je govoril še en dijak, glavni govor je imel tajnik CGIL Ezio Zuliani. Orisal je borbo delavcev v avtobusovnih podjetjih ter podčrtal enotno borbo delavcev in dijakov.

Podobno zborovanje je bilo na glavnem trgu v Trzinu. Tu je zborovanje odprl tajnik UILM Ottorino Marchesan, za njim je spregovorila študentka, glavni govornik pa je bil Achille Colautti od CISL.

Obvestilo Kmečke zveze

Vinogradnike goriških Brd obveščamo, da morajo tudi letos prijaviti vse količine grozdja, ki so ga pridelali. Kdor prijave ne bo izpolnil ne bo imel pravice do zaščitnega znaka visoko kvalitetnih briških vin in kakor takega ga ne bo mogel prodajati.

Za vsa pojasnila in izpolnitve prijave se lahko zainteresirani obrnejo na urad Kmečke zveze, Ul. Malta 2, med uradnimi urami. Prijave sprejemajo še danes.

● Giuseppe Cortese iz Gorice, tajnik takojšnjega sindikata upokojencev CI SL, je bil izvoljen za deželnega koordinatorskega sindikata.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE SPET MED NAMI

«Češnjev vrt» Čehova drevi v gledališču Verdi

Gledališko delo je v Trstu doživelo lep sprejem

Drevi ob 20.30 bo v kinodvorani Verdi v Gorici prva predstava Stalnega slovenskega gledališča iz Trsta v letošnji sezoni. Predstavilo se nam bo s »Češnjem vrtom« Čehova. S tem delom je gledališče že nastopilo v Trstu in doživelo pri občinstvu lep sprejem. Z njim nam je predstavilo celo galerijo zanimivih likov, ki nam bodo še dolgo ostali v spominu. Mira Sardečeva je ustvarila izvrsten lik graščakinja Ranjevske. Trgovca Lopahin je imel v Antonu Petjeju svojega tenkočutnega interpreta. Zaupani vlogi sta dobro podali Lidija Kozlovičeva, ki je graščakinja hči Anja, in Bogdana Bratuževa, graščakinja rejenka Varja. Graščaka Simeonova-Piščoka je igral Stane Raztresen, ki je bil kakor vedno izvrsten. Stane Starešinič je bil prepričljiv trgovec Gajev, Livij Bogatec pa študent Trofimov. Režiser Mile Korun, scenarist Demetrij Cej.

Predstava sodi v sezono, ki jo tudi letos prirejajo Stalno slovensko gledališče, Slovenska prosvetna zveza in Zveza katoliških prosvetnih društev, sodeluje pa tudi ustanova EMAC.

V poslednjem času so priredili abonmajske predstave vložili precejšen napor, da bi čimvečje število Slovencev pridenili na našo osrednjo kulturno hišo, na gledališče. Zlasti je ta napor, ki se z današnjo predstavo ne sme zaključiti, potreben tudi v naslednjih tednih in mesecih, da ne bi pri-

šlo do osipa v udeležbi, ki se je pokazal v lanskem letu, zlasti po prvem zaletu in navdušenju, ki je nastalo s prihodom gledališča v Gorico in nastopom v javni dvorani.

STALNO
SLOVENSKO GLEDALIŠČE - TRST
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
v Gorici in ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
v Gorici in sodelovanju z Ustanovo za kulturne in umetniške prireditve EMAC iz Gorice

Anton Pavlovič Čehov
ČEŠNJEV VRT
komedija v štirih dejanjih

prevod: Josip Vidmar
kostumi: Marija Kobi Jambrek
scena: Demetrij Cej
režija: Mile Korun

Danes, 29. novembra ob 20.30 v gledališču »G. Verdi« v Gorici - ABONMA RED A

(mesto, okolica in mladinski)

URNIK avtobusa za okoliški abonma:
Vrh odhod ob 19.30 gostilni Devetak Grič; Poljane odhod ob 19.35 gostilna Peric; Doberdob odhod ob 19.40 izpred občine; Jamlje odhod ob 19.50 gostilna Pahor; Dol odhod ob 20.00 Boneti, Pakišče, gostilna Peric; Rupa odhod ob 20.15 Peč.

RAZPRAVA O PRORAČUNU V DOBERDOBU

Samo reforma financ krajevnih ustanov lahko zagotovi avtonomijo občinske uprave

Z lastnimi skromnimi dohodki in posojili mora občina kriti številne potrebe kraške skupnosti

Ker prihajajo dohodki v občinski blagajno večino od države, je delovanje doberdobske občinske uprave zelo oteženo. Na občinskem področju skorajda ni industrije, kmetijstvo pa je tudi tako šibko, da so njegovi dohodki za občino skorajda ničevi. Zaradi teh okoliščin je v naših vrstih občinskih uprav in pravnih krstih (trazen-Sovodnje, ki imajo prosto ceno, in Gradeča) z večjim ali manjšim vsakoletnim proračunskim primanjkljajem.

Občinska uprava pa mora kljub pomanjkanju finančnih sredstev skrbeti za celotno vrsto potreb v občini, kot so otroški vrtec, šole, ceste, javna razsvetljava itd. Da bi bila kos tem nalogam, se zateka k posojilom. Z njimi pokriva tudi osebne dohodke občinskih uslužbencev, ki ustrežajo sindikalnim pogojem.

S temi besedami je ugovoril položaj doberdobske občinske uprave Andrej Jarc na začetku razprave o proračunu za leto 1974. Dejal je še, da se je lanski primanjkljaj 20 milijonov lir zvišal na 25 milijonov.

V svojem poročilu je župan ugotovil, da so se stroški zvišali prevestno zaradi poviškov plač osebju, podražitev javnih del, davka IVA ter izplačilo zastankov strokovnjakov, ki so projektirali javna dela.

Ko se je dotaknil dohodkov, je navedel dvojne posledice davčne reforme na finance krajevnih ustanov. S. 1. jan. letos je prišla veljati IVA, INVM itd. (neposredni davki), s. 1. januarjem 1974 pa bodo uvedli tudi spremembe v neposrednih davkih. Dokler te reforme do leta 1977 ne bodo izvedli, bo država plačevala prispevke za ukinitve davke.

Za ukinitve davke, ki so občini vrgli 25 milijonov, bo občina Doberdob prejela od države 27,6 milijona lir, torej okoli 10 odstotkov več kot lani. Največja postavka je v zame-ni za odpravljeni družinski davek (10,5 milijona) in IGE (11,7 mil.).

Med dohodke so vključili posojilo 9,7 milijona lir davka IVA za javna dela v višini 90 milijonov lir, s katerimi so uredili javno razsvetljavo, asfaltirali ceste v Dolu in v Jamljah ter zgradili kanalizacijo. Nekaj nad 80 milijonov lir posojil pa bodo naveli za kurjavo v otroškem vrtcu v Doberdobu, ureditev šole v Dolu, izgradnjo otroškega igrišča v Dolu, nakup zemljišča za ljudske gradnje in popravilo cest.

Glede dohodkov naj najprej omenimo stroške 450.000 lir za nakup pohištva za drugi oddelek otroškega vrta ter 4,5 milijona lir za prevoze otrok in nakup šolskih knjig. V prihodnjem letu bodo kulturnim, rekreacijskim in športnim društvom namenili 350.000 lir. Mladosti bodo izplačali 150.000 lir, da bo kos u pravnim stroškom za nogometno igrišče. Če ustajene vsote bo občina izplačala v socialne namene, za protituberkulozni disperizer, krvodajalce, zvezo slepcev itd.

Stroški za osebe znašajo 18 milijonov lir, ki so se v primerjavi z lanskim letom zvišali za 2,8 milijona zaradi periodičnih poviškov ter izvršitev druge faze postopka za ureditev položaja občinskih uslužbencev, kakor to izhaja iz sindikalne pogodbe.

Kadar župan navaja vzroke za nastanek občinskega primanjkljaja, se zaveda, da so njegovi vzroki predvsem v neurejenem finančnem položaju občin in sploh vseh krajevnih uprav. V zame-ni za ukinitve davke bo država izplačala prispevke, toda kako se ta vnos skladu z željo krajevnih uprav po avtonom-

ni, kot so otroški vrtec, šole, ceste, javna razsvetljava itd. Da bi bila kos tem nalogam, se zateka k posojilom. Z njimi pokriva tudi osebne dohodke občinskih uslužbencev, ki ustrežajo sindikalnim pogojem.

S temi besedami je ugovoril položaj doberdobske občinske uprave Andrej Jarc na začetku razprave o proračunu za leto 1974. Dejal je še, da se je lanski primanjkljaj 20 milijonov lir zvišal na 25 milijonov.

V svojem poročilu je župan ugotovil, da so se stroški zvišali prevestno zaradi poviškov plač osebju, podražitev javnih del, davka IVA ter izplačilo zastankov strokovnjakov, ki so projektirali javna dela.

Ko se je dotaknil dohodkov, je navedel dvojne posledice davčne reforme na finance krajevnih ustanov. S. 1. jan. letos je prišla veljati IVA, INVM itd. (neposredni davki), s. 1. januarjem 1974 pa bodo uvedli tudi spremembe v neposrednih davkih. Dokler te reforme do leta 1977 ne bodo izvedli, bo država plačevala prispevke za ukinitve davke.

Za ukinitve davke, ki so občini vrgli 25 milijonov, bo občina Doberdob prejela od države 27,6 milijona lir, torej okoli 10 odstotkov več kot lani. Največja postavka je v zame-ni za odpravljeni družinski davek (10,5 milijona) in IGE (11,7 mil.).

Med dohodke so vključili posojilo 9,7 milijona lir davka IVA za javna dela v višini 90 milijonov lir, s katerimi so uredili javno razsvetljavo, asfaltirali ceste v Dolu in v Jamljah ter zgradili kanalizacijo.

Nekaj nad 80 milijonov lir posojil pa bodo naveli za kurjavo v otroškem vrtcu v Doberdobu, ureditev šole v Dolu, izgradnjo otroškega igrišča v Dolu, nakup zemljišča za ljudske gradnje in popravilo cest.

Glede dohodkov naj najprej omenimo stroške 450.000 lir za nakup pohištva za drugi oddelek otroškega vrta ter 4,5 milijona lir za prevoze otrok in nakup šolskih knjig. V prihodnjem letu bodo kulturnim, rekreacijskim in športnim društvom namenili 350.000 lir. Mladosti bodo izplačali 150.000 lir, da bo kos u pravnim stroškom za nogometno igrišče.

Če ustajene vsote bo občina izplačala v socialne namene, za protituberkulozni disperizer, krvodajalce, zvezo slepcev itd.

Stroški za osebe znašajo 18 milijonov lir, ki so se v primerjavi z lanskim letom zvišali za 2,8 milijona zaradi periodičnih poviškov ter izvršitev druge faze postopka za ureditev položaja občinskih uslužbencev, kakor to izhaja iz sindikalne pogodbe.

Kadar župan navaja vzroke za nastanek občinskega primanjkljaja, se zaveda, da so njegovi vzroki predvsem v neurejenem finančnem položaju občin in sploh vseh krajevnih uprav. V zame-ni za ukinitve davke bo država izplačala prispevke, toda kako se ta vnos skladu z željo krajevnih uprav po avtonom-

nem življenju in finansiranju. S takšnim omejevanjem delovanja občina ne bo mogla izvršiti niti najnujnejših javnih del ter vzdrževati objekte, ki so potrebni popravila. Iz-hod iz takšnega položaja je edino le v temeljiti reformi zakona o občinah in pokrajinah in v deželnem načrtovanju, ki mora učinkovito reševati odprta vprašanja.

Kakor smo že poročali, je za proračun soglasno glasoval celoten občinski svet.

Razstave
V galeriji »Il Torchio« v Ulici Ma-melli 6 bodo v soboto 1. decembra odprli razstavo goriškega slikarja Benita Munarina. Odprta bo do 15. decembra.

Razna obvestila
V soboto 1. decembra ob 17. uri bo v dvorani prosvetnega društva »Ej-zero« v Doberdobu predavanje fil-mov, ki so bili posneti pretekle zimo med smučarskim tekmovalcem za športne igre. Predvajanje bo prisostvovali načelniki zimskih športov pri pokrajinskem odboru za mladinske igre Boscarol.

Spregovoril bo občinski odbornik za šport Orlino Zanier.

Kino
Gorica
VERDI 20.30 nastop Stalnega sloven-skega gledališča iz Trsta z delom A. P. Čehova »Češnjev vrt«.

KGRZO 17.00-22.00 »Il giorno dello sciacallo«. E. Fox in A. Badel. Barvni film.

MODERNISSIMO 17.00-22.00 »Le fem-me en bleu«. L. Massari in M. Piccoli. Barvni film.

VITTORIA 17.15-22.00 »Number one«. A. Aureli in R. Calderoni. Barvni film. Prevedeno mladini pod 18. letom.

CENTRALE 16.30-22.00 »Il falso tra-ditore«. V. Holden in V. Palmer. Barvni film.

Trzin
AZZURRO 17.30-22.00 »La resa dei conti«. Barvni film.

EXCELSIOR 16.00-22.00 »La polizia incrimina. La legge assolve«. Barvni film.

PRINCIPE 17.30-22.00 »Baciamo le mani«. Barvni film.

Novo Gorica
SOČA »Tiger zve lepotice«, ameriš-ki barvni film ob 18.00 in 20.00.

SVOBODA »Petrica za pekel«, ame-riški barvni film ob 18.00 in 20.00.

DESKLE Prosto.

PRVACINA »Nepozabni komiki«, ame-riški film ob 20.00.

RANCE Prosto.

KANAL »Revolverske«, francoski barvni film ob 20.00.</

BORIS PATERNU

OD KMEČKE PUNTARSKE DO PARTIZANSKE PESMI

Predavanje v Slovenskem klubu
v Trstu 13. novembra 1973

IV.

Cankar ima torej v razvoju naše problema poseben pomen. Bil je prvi, ki je v slovenski literaturi odprl možnost skrajnega uporniškega, osebnega in družbenega, ter tako ustvaril duhovno podlago za novo obdobje naše teme. V Hlapcu Jerneju pa je na svoj simbolični način povezal motiv kmečkega in proletarskega puntarstva in tako začel novo poglavje, ki se je do kraja razvil kasneje, v literaturi tridesetih in štiridesetih let. Toda do nje je bilo v poeziji še nekaj opaznih vmesnih členov.

Na nadaljnjo usodo puntarske teme je močno vplival Ivan Pregelj z obsejnim in umetniško pomembnim pripovedništvom o tolminskem punktu. Napravil je opazen morfološki premik: od zgodovinskega socialnega dogajanja, ki ga je deloma dopolnjeval celo s pomočjo novega arhivskega gradiva, je težišče svoje pozornosti preusmeril v duhovno območje svojih oseb in v njihove moralne stiske. To pa je storil tudi zato, da si je ob zgodovinski snovi po ekspresionistično odprl subjektivni pripovedni prostor z zelo osebnim problemom v središču, s problemom nenehne notranje napetosti med človeškimi kategorijami duh-telo, vdanost-učelnosti. Na tej podlagi je prestopal tradicionalno katoliško ločevanje med udom in bogom ter dosegal ali vsaj poskušal doseči notranje spoje med puntarstvom in vero, čeprav ne brez hudih vpadov. France Koblar je n. pr. ob Pregljevem uporniku Golgoti ugovoril: »Pri Golgotem upiranju čutimo celo negotovost, ali je bolj krivico trpeti ali se ji upirati?« (23).

Tudi novela Matkova Tina iz l. 1921, grozljivi in po svoje veličastni epilog tolminskega punkta, nosi v svojem dnu podobno duhovno tloris (24). Novela nas tokrat mora zanimati zato, ker je v njej ohranjen literarnozgodovinski še nepopoln odzvek ljudske puntarske pesmi, ki je verjetno iz časov tolminskega upora 1713-1714, saj pripoveduje o punktu, dolgem leto dni:

Eno leto punt smo gnali,
zdaj pa bomo glavo dali!
Vsem galjotom vile v vamp!

Pregelj se je ne le s svojo ekspresionistično estetiko intenzitete in skrajnih leg, temveč tudi z dobljim odnosom ustavitel ob teh dobljim radikalnih besedah kmečke uporniške volje. Stih »Vsem galjotom vile v vamp« je napravil celo za notranji, štirikrat zapisi na treh besedila o trepetnem popotovanju nezakonske nosečnice Matkove Tine v Gorico, da bi se enkrat videla svojega na smrt obsojenega ženina, puntarskega voditelja Janca Gradnika. Tako ima novela v sebi tudi os pesniškega strukturiranja.

Toda značilno je, da je Pregelj ta odlomek ljudske puntarske pesmi položil v usta pjanega, od pičke, jeze in notranje muke obsedenega krmčarja Matka in ga obdal s strahotnostjo, pred katero se ljudstvo umika. Pa tudi Matku sammu je v trenutku razmisleka dal spregovoriti besede dvoma nad punktom in početjem puntarskega vojde: »...En sam človek s svojo zmešanostjo glavo, pa spravi tavajnt ljudi na vojsko in punt, tavajnt ovca, ki niso zato, in jih pripravi v žalost in nesrečo in še sebe ob glavo in ob čast prismojeno dekle.« In ko mu popotni tovariši v trpljenju reče: »Matko, sveta ne obrne«, mu ta le še pritrdi: »Saj ga ne obračam, samo jezen sem...« Pregelj je motiv puntarskega radikalizma na skrajno izpostavljeni točki obdal s pridržki, ki so se ujemali z moralo tradicionalnega katolicizma in s cerkvenim naukom.

Tudi Alojza Gradnika, ki ga je kmečki puntarski snov s presledki zaplovala več desetletij zapored, kljub vsem njegovim posebnostim ni moglo docela iztrgati iz območja pregeljske literature na to temo. Njegovo osrednje delo te vrste je cikel petnajstih močno epiziranih sonetov, ki so pod skupnim naslovom Tolminski punt prvič izšli v Ljubljanskem zvonu l. 1922 (25). Uporabljeno tu je Gradnik radikaliziral do presenetljive ostrine in z drastičnimi naturalizmi po svoje okrepil pristop k tej pripovedni temi. Toda temo je zelo vidno preemaknil od njene socialne motiviranosti v nacionalno motiviranost. Njegovi ponosni tolminski puntarji so iz Ivanom Gradnikom vred postajali glasniki upora zoper »tujce zemlje lačne«, zoper »golazne tujce, ki nas davi« in zoper »kake sladke mace«, nazadnje pa tudi zoper domaće »izdajce in janjčarje«. Skratka, gre za zgodovinsko puntarske zgodbe, ki pa jih je notranje pri-

(Nadaljevanje sledi)

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Pojdite do konca zadetja, ki je za vas nedvomno koristna. Ne prenašajte na druge svoje odgovornosti. BIK (od 21.4. do 20.5.) Izvajajte sprejete ukrepe. Ne bodite ljubosumni, ker nimate razlogov. DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Ne vnašajte v svoje delo novosti. Ne kačustvena zadeva se bo zapletla. RAK (od 23.6. do 22.7.) Zdjaj je trenutke, da si izboljšate pogoje dela. Uresničili boste svoje čustvene želje.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Položaj je varen, vendar ne tvegajte preveč. Manjši spor z drago osebo v zvezi z denarjem. DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Napeti odnosi s sodelavci, bodite pozorni. Ne želite ljudi s svojo osakositvijo. TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Nove okoliščine bodo omogočile nadaljevanje podviga. Krotite svoj navdušenje. SKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Upoštevajte nasvete sodelavcev.

SPREHOD V DAVNINE TER V NAŠO PRETEKLO IN POLPRETEKLO DOBO

Zares dolgo je trajalo, da je šola na Repentabru »beli dan zagledala«

Ob 100-letnici ustanovitve repentabske osnovne šole, ob 30-letnici njene obnovitve ter ob poimenovanju šole po pesniku Alojzu Gradniku

Naša narodnost in naš jezik sta sad sto in stoletnega socialnega in kulturno-političnega boja. Ta boj je bil težak na Slovenskem sploh, saj smo v poldrugem tisočletju življenja in današnji dohodini in zunaj nje le redkokdaj prosto zadihali. Še najtežje pa je bil v omejenih deželah, nanje je pritiskala nemška in italijanska buržoazija in raznarodovanje je vedno ogrožalo naš narodni obstoj. In vendar, kakšna nepretrga na nit od začetka naše kulturne zavednosti pa do danes. Nekaj mejnikov: Po prvih zapiskih navbožne vsebine okrog leta 1000 že sta pesem in punt zgled, čeprav še nezaveden, povezanosti našega kulturno-političnega boja. »Le vkup, le vkup, uboga gmajna, nekaj slovenskih besed, ki jih še danes živo občutimo med besedilom nemške puntarske pesmi. Nastop Primoža Trubarja, ki ni le povzdignil jezik »ubogega« in »prepostega« slovenskega naroda do liturgije in šolstva, ampak je leta 1575, dve leti po velikem hrvatsko-slovenskem punktu, v knjigi Katekizmus z dvejema izlagama zagrozil gospodi, da jo bo hudič vzel, ker odira »ubogo gmajno«.

France Prešeren, ki je s svojo pesniško dovršenostjo budil nesvobodno slovenstvo. Ivan Cankar, ki je družil v sebi poleg pisateljskih razsežnosti še človečnost in revolucionarnost. To je samo nekaj imen iz naše bogate kulturne zakladnice, ki so utemelevala našo narodno individualnost.

Ponosni smo, da smo v težkih trenutkih novejših zgodovine kot narod razumeli in si osvojili kulturno in politično dediščino tistih, ki so se, nesvobodni in zatirani, borili za politično in narodno svobodo, in da smo med prvimi v Evropi trdno stopili v narodnoosvobodilni in razredni boj v revoluciji. Že 6. septembra 1941 je Oton Zupančič, največji sodobni pesnik, objavil v Slovenskem po-

Učenci 1., 2. in 3. razreda repentabske šole leta 1910. Med njimi njihov učitelj Fakin

ročevalcu pesem Daj, drug, zapoj, poznejšo Veš, poet, svoj dolg? Spet smo našli povezanost med političnim in kulturnim bojem. Do 1945 »kulturni molk«. Poezija gre v gozdove, v taborniške, v zapore. Pesem postane boj. Leta 1942 izide prva pesniška zbirka Mateja Bora Previharima viharje. Založnik: Glavni štab narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije.

Taka je naša zgodovina in na Primorskem smo morda še bolj kot drugod občutili njeno težo, najprej kot nemški narod v Avstro-ogrski monarhiji, nato kot brezpravna manjšina, ki naj bi pustila asimilirati, v predfašistični Italiji, nadalje pod fašistično Italijo, ki nas je skušala v vsemi-

sredstvi izbrisati s tega ozemlja, ker smo hoteli ostati Slovenci in ker smo kot napredna skupnost stopili med prvimi v antifašistične vrste. Po drugi svetovni vojni smo ostali pod Italijo, smo sprejeli njeno ustavo, ki je sad odporniškega gibanja. Toda še danes, že 28 let čakamo na rešitev naših vprašanj, med katerimi zavzema šolstvo eno osnovnih mest. Prav te dni čakamo na izglasovanje še vedno neopredeljenega temeljnega zakona za naše šolstvo.

Kar smo dosegli, je sad našega vztrajnega boja ob podpori naprednega italijanskega gibanja. V tem okviru moramo gledati tudi na jubilej naših osnovnih šol, saj je njihov obstoj in razvoj povezan s celotnim bojem za naše

pravice in za naš celostni razvoj. Repentabska slovenska osnovna šola praznuje letos dvojni jubilej: 100-letnico ustanovitve in 30-letnico obnovitve, potem ko je bila od šol. leta 1921/22 slovensčina najprej postopoma odstranjena na račun italijanske, nato pa dokončno prepovedana. Vsem so znane razmere našega šolstva danes, težje je govoriti o njegovi zgodovini pred sto leti. Če ne gledamo na neko časovno razdobje iz zgodovinske perspektive, se nam zdi sto let zelo dolga doba. Celotna naša starejša ljudje, ki so svojo mladost preživeli v duhu gesla »Vse za vero, uom, cesarja«, govorijo o časih »stare Avstrije« kot o nečem zelo oddaljenem, kar nima zveze s sedanjim življenjem in z njegovimi problemi. Za mlajšega človeka, vsega prežetega z miselnostjo pridobitniške družbe, ki ga skuša z najmodernejšimi sredstvi obveščanja spremeniti v neredni in pasivnega gledalca današnje stvarnosti v naši državi in v svetu, je ta doba še bolj oddaljena.

Če samo na kratko omenimo zgodovino repentabske občine pred letom 1873, spoznamo, da so bili ti kraji naseljeni že v predzgodovinski Ostanke iz tistih časov so odkrili npr. v Orehovi peči. Kasneje, ko so prebivalci zapustili jame, so nastale prve naselbine okrog današnjega Tabora, nato na Colu in okrog Ajdovskega grada ali Njivice. Ko so v 2. stol. pr. Kr. Rimljani vdrl na Kras, so zasedli tudi te kraje. Slovenci so se tu za stalno naselili v 6. stol., ko so napadali te kraje skupaj z Obri. Ob koncu 13. stol. nasledimo prvič ime Repnih, imena Repen, Voglje in Vrhovlje najdemo prvič v neki listini iz leta 1316. Leta 1494 je prvič govor o mitnici (Zoll), od koder izhaja ime Col.

Zanimivosti o življenju v srednjem veku lahko beremo v urbarnih zbirkah za Devin. Vse to ozemlje je bilo namreč posest devinskih grofov do leta 1849. Ob primerjavi urbarjev iz let 1494 in 1524 zasledimo imena prednikov današnjih Puričev, Guštinov, Lazarjev. Tako ima leta 1494 župan Augustin, katerega priimek se pri njegovih naslednikih spreminja v Augustinčič, Justinčič, de Augustino, Guštinčič in leta 1650 v Guštin, dve kmetiji. Istega leta imata Lazar in Tomel (kasneje Tomat) po eno kmetijo. Vedno v urbarju iz leta 1494 je opisana tlaka, ki jo je moral opraviti, kdor je imel eno kmetijo: pripeljati je moral grofu en voz vina od Soče, dva tovara žita od Senožec, dva dni je moral kositi in grabiti. Desetino od žita je moral zlatiti in jo skupaj z vinsko desetino peljati v grad. Ob mlavci je morala vsaka kmetija pripeljati po eno kupo mero ovsu in eno pišče, ob prženju, 15. avgusta, prav tako ob, obžiču pa en voz drv. Poleg tlake in desetine so bile še denarne dajatve za zemljiške gospoda in državo.

Leta 1747 je bilo v Repnu 46 koz, 35 kozličev, 182 ovov, 130 jagnjet, 3 konji, 35 volov, 24 krav mlekarič, 6 juncev, 6 junic, 7 svinj in 29 prašičev za zakol. »Pred letom 1494 je bil Repen sedež županstva, ki je izhajalo iz prastare »župe«. Priključeno so ga občini Zgonik za časa Napoleona novih ilirskih provinc, ki je cesar doletel, da mora biti vse ozemlje razdeljeno na občine. Tako je po dekretu iz leta 1811 občina Zgonik obsegala tudi Repen, Repentabor, Col in Frnetče. Tako stanje je trajalo tudi po končani francoski zasedbi in sicer do leta 1849, ko je cesar Franc Jožef z novim zakonom preuredil občine. Med drugim je zakon doletel, da se župani in občinski volivci volijo. Na prvih občinskih volitvah v občini Zgonik leta 1850 je bil izvoljen tudi Anton Guštin s Cola.

Prebivalci katastrskih občin Repen in Voglje so se leta 1867 odcepili od zgornje občine in nastala je samostojna občina Repen. Obsegala je vasi Col, Dol, Repen (po letu 1823 se je ime Repen spremenilo v Veliki Repen), Voglje in Vrhovlje.

STANKA HROVATIN
(Nadaljevanje sledi)

PRVO USPELO PREDAVANJE O FAŠIZMU V AVDITORIJU

»Biti moramo budni, če nočemo doživeti še hujšega fašizma«

V ponedeljek bo prof. Rochat predaval o »Kraljevini, vojski in fašizmu«

»Biti moramo budni, sicer bo mo zašli v dobo, ki bo slabša, kot je bila pretekla.«

S temi besedami je predsinotnim v tržaškem Auditoriju, ki ga je do zadnjega kotička zasedlo skoraj tisoč tržaških mladincev in mladenk, po večini visokošolcev in srednješolcev, zaključil svoje predavanje ugledni univerzitetni profesor iz Turina Guido Quazza, ki je nasledil Ferruccio Parrija v predsedstvu vsedravnega Instituta za zgodovino NOB v Italiji.

Poglobljeno predavanje o »Fašizmu v političnih razpravah in v zgodovinskih raziskavah« je vsebovalo globoko razčlenbo vzrokov nastanka fašizma — nekdanjega in sedanjega. Potem ko je najprej obširno odgovoril na vprašanje, kaj je pravzaprav predstavljal fašizem in pri tem obdelal predvsem tako imenovani »problem oblasti« ter povedal, da leta 1921 v Italiji fašisti niso predstavljali tih 7 odstotkov volivcev (za razliko 37 odstotkov, s katerimi je prišel na oblast v Nemčiji nacistični mnogo let pozneje), je predavatelj ugotovil, najprej že znano dejstvo, da je imel Mussolini najprej podporo veleposrednikov in šele nato italijanskih industrijcev, kar se je zgodilo po tako imenovani »edici dveletni dobi« (»il biennio rosso«), ko so industrijski potrebavci za orožarjem pred delavskim gibanjem ne samo državno policijo in vojsko, temveč tudi »privatno« Mussolinijev »vojsko«. O enem je predavatelj govoril o vprašanju »zgodovinskih sil« v borbi za oblast in o sredstvih v tej borbi, dalje o starih klasičnih metodah iskanja vzrokov nastanka fašizma, o tem, kaj sta ob samem začetku fašizma mislila o njem Croce in Giolitti, katoliški politiki idr. Pri tem je predvsem poudaril naslednje dejavnike »ekonomske oblasti«: kapitalizem, veleposred, cerkev in srednji sloj, in obrazložil njihov delež pri nastanku fašizma ter poudaril, da doslej še nihče ni mogel zanikati, da so vsi ti de-

javniki imeli kontrolo nad oblastjo.

Nato je prešel na razlago profašističnih sil za katere je uporabil tudi izraz »protioblast« (»il contropotere«).

Kritično je obdelal vlogo delavskih strank ter tedanje vzroke prihoda fašizma na oblast, jih mimogrede primerjal tudi z letošnjim prihodom fašistov na oblast v Čilu. Dodal, da so prav dogodki v Čilu vzrok, da se razširja o fašizmu postavlja danes v ostrejši obliki.

Velik del predavanja je prof. Quazza posvetil vlogi srednjega sloja. Prepričljivo je pobil nekatere razlage, po katerih, naj bi bil fašizem tako imenovana »tretja revolucija«. Govoril je dalje o tem, kaj naj bi pomenila tako imenovana »rdeča nevarnost«, kaj »ofenzivna financiranja fašizma«, v kakšni meri je že Bonomijska vlada podpirala fašizem, kako ga je podpiral Vatikan itd., itd.

Pri vsem tem je predavatelj večkrat zelo odločno podčrtal, da je bistvo prihoda na oblast fašizma bila jasna opredelitev italijanskih gospodarskih in finančnih oblastnikov, da izkoristijo fašizem za borbo proti delavskemu razredu. Rekel je, da ima ta ugotovitev brez dvoma »bitveno prednost«, čeprav je bila vloga srednjega sloja zelo važna, kakor tudi že prej omenjeno nasilje, cerkev itd. Dodal je še, da so našli dokaze o pravilnosti te trditve v najnovejšem času v doživljenjski nerazkazni ameriških arhivih.

Sledila je obširna obravnava o tem, kaj je pomenil »Aventin«, zakaj so nekateri zavračali »nasilje od spodaj«. Predavatelj je tudi ugotovil, da je bil v tistih prvih letih od 1920 do 1924 na tem vprašanju delavski razred Italije in poražen ter pri tem primerjal vzroke dogodke v Nemčiji ter vzroke, zakaj ni niti tam delavski razred prišel na oblast — kljub močnemu delavskemu gibanju. Predavatelj je poudaril pravilno gledanje A. Gramscija, vlogo pariete »Giustizia e Libertà« ter Rosellija, vlogo tedanjega vodstva Komunistične partije Italije kakor tudi Socialistične partije Italije, velik pomen je pripisal nauku, ki ga je dala državljanska vojna v Španiji, omenil vlogo Sovjetske zveze in Stalina ter končno prešel na vojna leta 1942-1943, kapitulacijo Italije ter potegnili rdečo nit bistvenih vzrokov nastanka fašizma ne samo od leta 1919 pa do kapitulacije, temveč tudi do leta 1945 in 1948; omenil je nato 18. april 1948, Tamborinjevo leto 1960, Piazza Fontana in druge najnovejše dogodke.

V zaključnem delu svojega predavanja je govoril o današnjem fašizmu in njegovih značilnostih ter s tem v zvezi o potrebi neneh-

ne kontrole bodisi v tovarnah bodisi v šoli ter predavanje zaključil z začetnim stavkom tega poročila, za katerega je dejal, da naj bo nauk zgodovine fašizma, čeprav je potrebno dokončni nauk šele raziskati.

Predavatelj je predstavil tržaški univ. prof. G. Miccoli, ki je spomnil pete obletnice smrti prvega predstojnika tržaškega Instituta E. Mianija, obširno govoril o pomenu ciklusa predavanj, ki bodo trajala vsak teden do ponedeljka, 25. februarja 1974.

Ob koncu predavanja pa je prof. Miccoli pozval prisotne, naj se udeležijo razprave, toda k diskusiji se je prijavilo samo pet poslušalcev, med katerimi tudi občinski svetovalec KPI prof. Monfalcon.

Ko je odgovarjal diskutantom, je prof. G. Quazza med drugim obširno govoril tudi o predlogu KPI za »zgodovinski kompromis«. Pri tem je povedal marsikaj zanimivega bodisi o Togliattijevem razpoloženju, ko se je vrnil v Italijo po kapitulacijo, bodisi o tem, kako se danes postavlja vprašanje »protioblasti«. Glede »zgodovinskega kompromisa« pa je dejal med drugim: »Ne vem ali bo naša politika kakšnih uspeh. Ni spodoben prerok. Vsekakor odgovor Krščanske demokracije doslej ni spodoben. Vsekakor je popolnoma jasno, da je treba spremeniti našo družbo in kdor to želi, si ne sme zadržati vrat za hrbtom.«

Pred začetkom diskusije je predsedujoči dal besedo eni izmed djalčin šolskega zavoda »Carli«, ki je prebrala izjavo, v kateri je rečeno, »djalke tega zavoda zahtevajo reorganizacijo šolskega ustroja v okviru šolske reforme. Ob zaključku pa je predsedujoči opozoril navzoče na zborovanje, ki je bilo naslednjega dne na uni- verzni zvezi z dog. lji v Grčiji.

O zadevi smo poročali včeraj med tržaško dnevno kroniko.

Ob zaključku tega poročila smo dolžni zapisati dveje:

1. Hvaležni smo obema prirediteljema ciklusa teh predavanj o fašizmu. Čestitamo predavatelju na lepem in prepričljivem po- učenem predavanju, ki je bilo nuj- ko, še prav posebej pri nas v Trstu, ter ugotavljam, da smo bili priča ne samo izredno važne- mu predavanju, temveč tudi zelo lepi in nadvse resni manifestaciji tržaških mladincev proti fašizmu.

2. Želimo bi pa, da bi se ciklus predavanj zaključil s posebnim predavanjem pod naslovom »Slo- venci in Hrvati Juljske krajine pod fašizmom«. Prepričani smo, da ne bi bilo težko najti odlične- ga predavatelja v vrstah voditel- jev bodisi tržaškega Deželnega instituta za zgodovino NOB, bodisi predavateljev na univerzitet- nem Zavodu za moderno zgodovino.

RADIO VELE VIZIJA

ČETRTEK, 29. NOVEMBRA 1973

ITALIJANSKA TELEVIZIJA

PRVI KANAL

- 9.30 - 11.30 ŠOLA
- 12.30 Poljudna znanost
- Narodna pesem in družbene spremembe
- 13.00 SEVER KLIČE JUG
- 13.30 DNEVNIK
- Umetnost in slovstvo
- 15.00 - 17.00 ŠOLA
- 17.00 Program za najmlajše
- Odkrivanje živali
- Kača
- 17.15 Magična žoga
- 17.30 DNEVNIK
- 17.45 Program za mladino
- Planet dinovarov
- 18.15 Ihtavi dragi »Braccio di ferro«
- 18.45 Profili protagonistov

STALIN

- Danes se začne serija treh nadaljevanj, ki bodo posvečena Stalinu. Na osnovi ruskih dokumentarcev, ki jih v Italiji še ni nihče videl, bodo v prvem nadaljevanju prikazana dogajanja, preko katerih je Stalin, ki ga je bila mati namenila Cerktvi, prišel do političnega življenja in končno do oblasti, kako je postal sekretar Komunistične partije Sovjetske zveze tudi proti volji Lenina, kar izhaja iz Leninove oporo- ke. In Stalin, kot je znano, je že v samem začetku po- metel z mnogimi Leninovimi gledišči in ekonomskimi na- meri ter začel s kolektivizacijo kmetijstva in naglim raz- vojem teške industrije. Današnje nadaljevanje se bo za- ključilo s kongresom komunistične partije SZ leta 1934
- 19.15 Odnos med birokracijo in državljanom
- 19.45 Športne vesti
- Ital. kronike, Danes v parlamentu in Vremenska slika
- 20.30 DNEVNIK
- 21.00 Sindikalna tribuna
- 21.30 LADRI E QUADRI
- Oddaja o dokaj pogostnem dogajanju, ko izginevajo velike umetnine.
- 22.35 Koncert pianista Emila Gilela
- 23.10 DNEVNIK
- Danes v parlamentu, Vremenska slika in Šport

DRUGI KANAL

- 18.30 Protestantizem
- 18.45 Tedenska rubrika o judovski kulturi
- 21.00 DNEVNIK
- 21.20 Risanji filmi
- Na sporedu bodo štirje kratki risani filmi, od katerih so trije madžarski eden pa je francoskega izvora
- 21.35 RISCHIATUTTO
- Nagradno tekmovanje, ki ga vodi Mike Bongiorno

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

- 8.35 Dobro jutro, tovariši
- 9.05 Mladinska oddaja
- 9.50 Slavnostna seja
- Ob obletnici II. zasedanja AVNOJ
- Prenos iz Jajca
- 11.30 Otroška matineja
- En dan za sto let in Pozdrav republiki
- 12.25 POROČILA
- 15.05 Na Loškem gradu
- Izseljenški piknik na Loškem gradu je postal že vsakoletna prireditve, ki ji je treba priznati odlično organizacijo in hkrati zelo prijetno vzdušje. Pri organiziranju sodelujejo loški prireditelji in Izseljenška matica. Praviijo, da je takšne slovesnosti težko posneti na trak, kajti na takšnem pikni- ku se zbere veliko ljudi, hkrati pa je vse živo, vse se pre- mika, kajti rojaki, ki so prišli iz Avstralije, Kanade, iz ZDA celo iz Argentine, in oni bližnji, ki so »skočili« domov iz Francije, Nemčije in drugod, vse to se med seboj meša, pozdravlja in sklepa nova poznanstva, zato je težko, res težko posneti prireditve, da naj bi nekaj več povedala in ki naj bi bila zaopazena
- 15.50 Nesebična ljubezen
- Barvni film
- 17.05 Iz roda v rod
- Mladinska oddaja
- 17.35 To je bila pesem
- svetlega in vročega jedra
- 18.15 Kdor poje, ne misli slabo
- 19.45 Barvna risanka
- 20.00 DNEVNIK
- 20.50 Rojstvo nekega spomenika
- Dokumentarna oddaja
- 21.40 Nevarna srečanja
- Nadplevanka v barvah
- 22.30 POROČILA

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

- 16.30 Nogometna tekma
- CRVENA ZVEZDA — HAJDUK
- 20.00 RISANKA
- 20.15 POROČILA
- 20.30 EDINI IZHOD
- Celovečerni film
- 22.00 BOLISNIKA FRANJA
- Dokumentarni film

TRST A

- 7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Po- ročila; 7.05 Jutranja glasba; 11.35 Slovenski razgledi; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Dejstva in mne- nja; 17.00 Za mlade poslušalce; 18.15 Umetnost in pre- ditve; 18.30 Lik v glasba Bruna Maderna; 19.00 Božanska komedija; 19.25 Za najmlajše — radijski tednik; 20.00 Sport; 20.35 »Zenska za ni- kogar«, radijska igra; 21.55 Sklad- be davnih dob; 22.05 Zabavna gla- sba.

TRST

- 12.10 Plošče; 12.20 Deželne kro- like; 14.45 Tretja zrna; 15.10 Glasbena oddaja; 16.15 Simf. kon- cert; 19.30 Deželne kronike — sin- dikalno-ekonomske vesti.

KOPER

- 6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30, 19.30, 20.30 Poročila; 6.15 Glasba za dobro jutro; 7.40 Jutranja glasba; 8.30 Orkester; 9.00 Glasbena »aler«; 10.00 Z nami je...; 10.10 Poslušajmo jih skupaj; 12.00 Glasba po željah; 13.10 Operne arije; 16.30 Polke in sar dolci; da mora biti vse ozemlje razdeljeno na občine. Tako je po dekretu iz leta 1811 občina Zgonik obsegala tudi Repen, Repentabor, Col in Frnetče. Tako stanje je trajalo tudi po končani francoski zasedbi in sicer do leta 1849, ko je cesar Franc Jožef z novim zakonom preuredil občine. Med drugim je zakon doletel, da se župani in občinski volivci volijo. Na prvih občinskih volitvah v občini Zgonik leta 1850 je bil izvoljen tudi Anton Guštin s Cola.
- Prebivalci katastrskih občin Repen in Voglje so se leta 1867 odcepili od zgornje občine in nastala je samostojna občina Repen. Obsegala je vasi Col, Dol, Repen (po letu 1823 se je ime Repen spremenilo v Veliki Repen), Voglje in Vrhovlje.

SLOVENIJA

- 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 19.30 Poročila; 6.50 Danes za vas; 8.07 M. Kolar: »Uras«; 8.37 Mladi pevci; 9.05 Veseli zvoki; 10.05 M. Gramopčan: »Trideset let AVN OJ«; 11.15 Iz jug. orkestralne glasbe; 12.10 Čestitke za praznik; 13.30 B. Senčar: Borec o sodob- nosti; 14.05 Iz domačega operne- ga arhiva; 15.15 Pesmi moji do- movini; 16.10 Za ples in razve- drilo; 17.00 »November 73«; 17.45 Slov. zbori; 18.00 »Eden drugemu oženj dajmo«; 19.30 Lahka glas- ba; 19.00 Lahko noč, otroci!; 20.00 Četrti koncert; 21.00 C. Zlobec: Moška leta našega otro- štva; 22.15 Z. jug. pevci zabav- nih melodij; 23.05 Oskar David- cini; 23.15 Melodije.

Naših trideset let

Kronologija
najvažnejših
dogodkov
v Jugoslaviji
od leta 1943 do danes

1943

29. NOVEMBRA — V Jajcu se je začelo II. zasedanje Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ). Zasedanje je sprejelo odlok, da postane AVNOJ vrhovno zakonodajno in izvršno predstavniško telo Jugoslavije, da bo Jugoslavija federativna država, begunski kraljevski vladi pa je odrekel pravice zakonite vlade Jugoslavije. Svet je imenoval Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije (NKOJ) kot prvo ljudsko vlado. Poveljniku NOV Josipu Brozu Titu je na predlog Josipa Vidmarja podelil naslov maršala.

31. DECEMBRA — Predsednik britanske vlade Churchill je poslal v Jugoslavijo mislijo pod vodstvom svojega sina Randolpha z nalogo, da spravi NOV z begunsko vlado.

1944

6. JANUARJA — Na Suhorju pri Metliki je začela 14. divizija NOV svoj znameniti pohod na Štajersko.

8. JANUARJA — Churchill je sporočil maršalu Titu, da britanska vlada ne bo več pomagala četnikom, ampak le NOV.

30. JANUARJA — Na Banjski planoti je 30. divizija NOV začela pohod čez Sočo v Brda in Beneško Slovenijo, da bi razširila osvobodilni boj do skrajnih slovenskih meja na zahodu.

19. FEBRUARJA — V Črnomlju se je začelo dvodnevno zasedanje Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, ki se ga je udeležil predsednik AVNOJ dr. Ivan Ribar. Sprejeta je bila deklaracija o delu Slovenske delegacije na II. zasedanju AVNOJ in izjava Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta o postavitvi Nacionalnega komiteja osvoboditve Slovenije. Sprejeti so tudi sklep o preimenovanju SNOO v SNOS ter več drugih sklepov.

2. MAJA — Drugi kongres protifašistične mladine Jugoslavije (USAJO) v Drvarju.

25. MAJA: Močne nemške, domobranske in ustaške sile so ob podpori okrog 100 letal začele z desantom na Drvar, da bi uničile vrhovni štab NOV in POJ.

14. JUNIJ — Do 16. junija sta se na Visu delegaciji NKOJ in begunske vlade Jugoslavije sporazumeli, da ostane oblast v rokah narodnoosvobodilnih odborov, begunska vlada pa se je obvezala, da bo pomagala borbem in ljudstvu v domovini.

30. JUNIJ — GS NOV in POS v ciklostilu 1. snopci »Pesmi naših borcev«. Snopci je uredil Mile Klopčič.

16. JULIJ — V Gravini v Italiji je bila formirana 1. tankovska brigada NOVJ. Ta dan praznujemo kot dan tankistov.

20. JULIJ — Ustanovitev Tanjug.

12. AVGUSTA — Prvič med NOB je maršal Tito odpotoval v tujino. V Napoliju se je sestal s Churchillom.

29. AVGUST — Peter II. je odzvel četniško poveljstvo Draži Mihailoviću in priznal Tita za edinega voditelja jugoslovanskih opornih sil.

20. OKTOBER — Enoti 1. armade skupine NOV in 3. ukrajinske fronte so med boji, ki so trajali od 15. oktobra dalje, osvobodile Beograd.

1945

3. FEBRUARJA — Predsedništvo AVNOJ sprejelo sklep o razveljavitvi vseh okupatorskih in kvizilinskih pravnih predpisov.

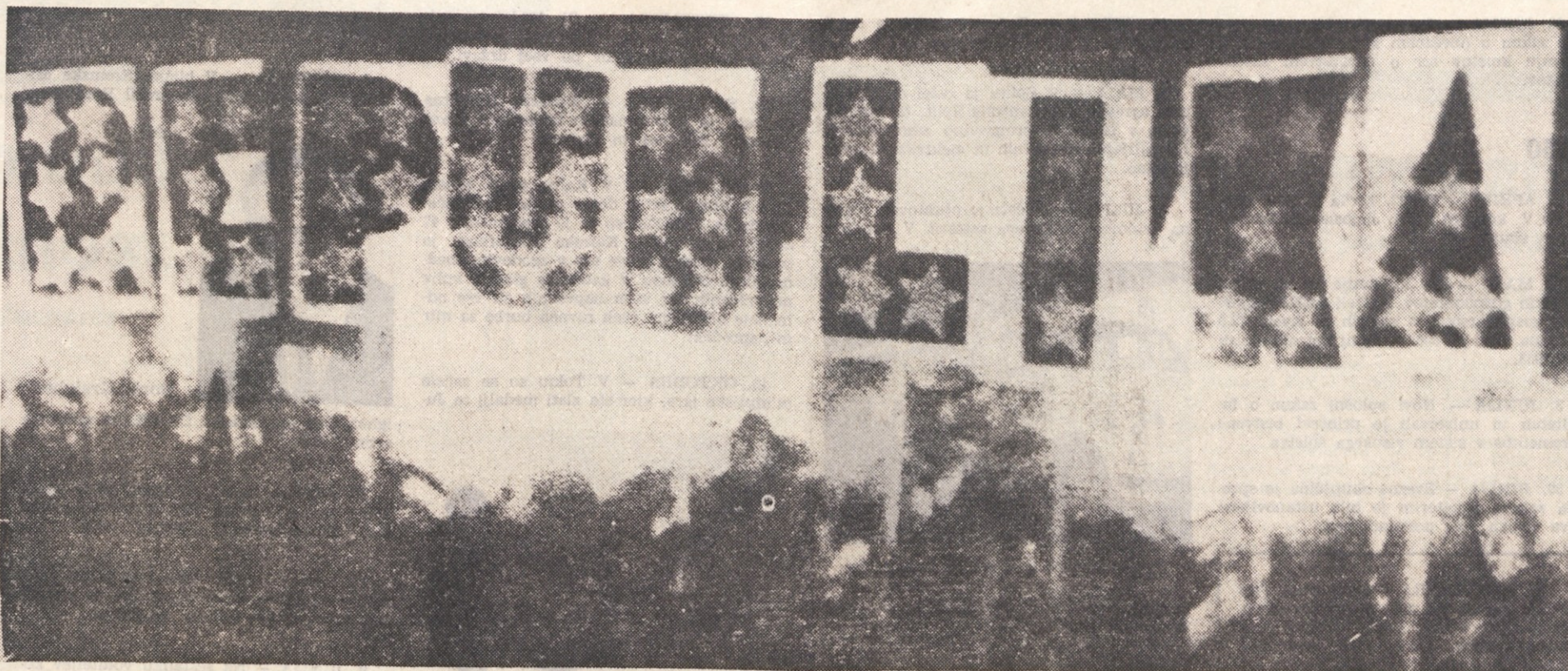
4. FEBRUARJA — Na Jalti na Krimu se je začela konferenca voditeljev ZDA, SZ in Velike Britanije. Priporočilo, da se čimprej uveljavi sporazum Tito — Šubašić glede enotne vlade, AVNOJ pa naj se razširi z nekaterimi poslanci zadnjega predvojnega parlamenta.

7. MARCA — V Beogradu je bila ustanovljena začasna enotna vlada Demokratične federativne Jugoslavije pod predsedstvom maršala Tita. V vladi so bili tudi predstavniki emigrantskih krogov (dr. Šubašić, M. Groj in J. Sutej).

2. APRILA — Vlada DFJ izročila zavezniškom noto z zahtevo po udeležbi pri vojaški zasedbi in upravi obmejnega dela Koroške.

5. APRILA — Do 16. aprila je bil Tito prvič na uradnem obisku v tujini kot predsednik vlade DFJ. V Moskvi se je pogovarjal s Stalinom. Podpisana je bila pogodba o prijateljstvu, vzajemni pomoči in sodelovanju med vladama.

25. APRIL — V San Franciscu se je začela ustanovna konferenca Združenih naro-

EDI ŠELHAUS: MANIFESTACIJE V LJUBLJANI 11. NOVEMBRA 1945

dov. Ustanovno listino OZN je podpisalo 50 držav, med njimi tudi Jugoslavija.

1. MAJ — Enote JA so osvobodile Trst.

9. MAJA — Enoti 15. in 18. divizije ter 29. udarne divizije so v jutranjih urah vkorakale v Ljubljano.

Osvoboditev Ljubljane

16. MAJA — Slovenski in avstrijski protifašisti so izvolili Pokrajinski narodnoosvobodilni odbor za Slovensko Koroško in proglasili zedinjenje Južne Koroške z matičnim narodom.

21. MAJA — Jugoslovanska armada je na pritisk zaveznikov morala zapustiti Koroško.

12. JUNIJA — Jugoslovanske enote so zapustile Trst in območje Julijske krajine zahodno od Morganove črte.

17. JUNIJ — V Beogradu je bil prvi kongres APZ.

5. AVGUST — Od 5. do 7. avgusta je bil v Beogradu I. kongres Ljudske fronte Jugoslavije.

23. AVGUSTA — Začasna ljudska skupščina je sprejela agrarno reformo. Načelo: zemljo ima lahko samo tisti, ki jo obdeluje, lastništvo pa je omejeno na največ 30 ha kmetijskih zemljišč.

7. AVGUSTA — V Beogradu se je začelo III. zasedanje AVNOJ, ki je trajalo do 26. avgusta. Potrdilo je vse sklepe predsedstva, sprejete od II. zasedanja dalje. Člani AVNOJ so se preimenovali v poslance. Zasedanje je izrazilo predsedniku vlade Titu vse zaupanje in zahvalo za uspešno vodstvo narodnoosvobodilne vojne AVNOJ se je razširil s poslanci iz 1. 1938, ki se med vojno in pod okupacijo niso pregrešili zoper narodno čast. 10. avgusta se je AVNOJ preimenoval v Začasno ljudsko skupščino Demokratične federativne Jugoslavije, ki si je izbrala predsedstvo in odbore. Skupščina je potrdila sklep GNOO Vojvodine o pridružitvi k federalni enoti Srbije. Sprejeta je bila resolucija o priznanju jugoslovanske armade za zmago nad sovražniki. Sprejeta je bila resolucija o ustrezni sklepa Ustavodajne skupščine namestniki edini nosilci kraljevske oblasti.

11. NOVEMBRA — Volitve v Ustavodajno skupščino. 97 odstotkov volilcev je glasovalo za listo Ljudske fronte.

29. NOVEMBER — Ustavodajna skupščina je na svojem zasedanju proglasila Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo. S tem je bila v imenu vseh narodov Jugoslavije ukinjena monarhija.

1946

31. JANUARJA — Na skupni seji obeh zborov Ustavodajne skupščine je bila sprejeta ustava FLR Jugoslavije. Izhajala je iz načela ljudske oblasti, ki jo državljanji uveljavljajo prek svojih predstavniških teles. S to ustavo je bivša centralistična kraljevina postala tudi pravno federacija s šestimi republikami in z ljudsko skupščino, sestavljeno iz zveznega sveta in sveta narodov. Vsem narodom je jamčila enakopravnost ter dolžnost federacije in njene odnose s federalnimi republikami.

1. MAJA — Začela se je prva zvezna mladinska delovna akcija na progi Brčko —

Brigada za Brčko-Banovići

Banovići, ki se je udeležilo 62.268 mladink in mladincev.

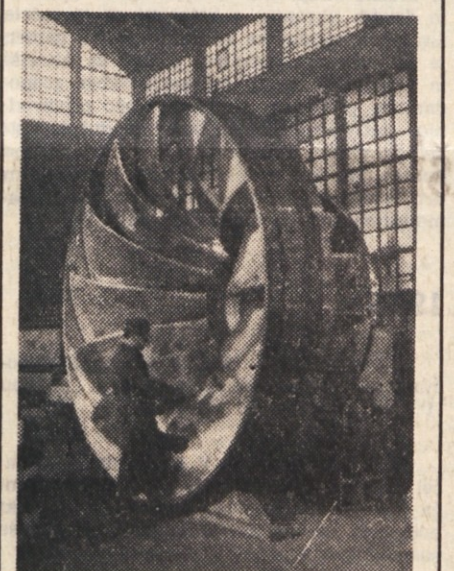
11. MAJA — Do 15. maja je v Zagrebu zasedal III. kongres Ljudske mladine Jugoslavije. Namesto USAJO se mladinska organizacija odslej imenuje LMJ.

7. DECEMBRA — Ljudska skupščina je sprejela zakon o nacionalizaciji 42 gospodarskih panog. Nacionalizirana je bila vsa industrija in transport kot tudi velik del velikih trgovinskih podjetij.

1947

10. FEBRUARJA — Predstavniki 21 držav so podpisali v Parizu mirovno pogodbo z Italijo. Zunanji minister Simić je dal v imenu jugoslovanske vlade uradno izjavo, da se narod Jugoslavije s podpisom mirovne pogodbe ne odrekajo ozemljem, ki so etnično njihova.

28. APRILA — Skupščina je sprejela zakon o 5-letnem planu razvoja narodnega gospodarstva FLRJ (1947 — 1951). Temeljni cilji plana: odprava gospodarske in tehnične zastalosti, krepitev gospodarske in obrambne moči, ureditev in razvoj socialističnega sektorja

Industrializacija: začetek v Litostruju

gospodarstva. Načrt je predvidel v primerjavi z letom 1939: 5-kratno povečanje industrijske proizvodnje, 1,5-kratno povečanje kmetijske, 1,9-kratno povečanje narodnega dohodka in 3,5-kratno povečanje investicij.

16. SEPTEMBRA — Enote jugoslovanske armade so zasedle ozemlje Slovenske Primorja in Istre, ki je bilo z mirovno pogodbo priključeno k Jugoslaviji. Mirovna pogodba je začela veljati 15. septembra, ko so štiri velesile deponirale ratifikacijske listine pri francoski vladi. Ta dan je bilo ustanovljeno tudi Svobodno tržaško ozemlje.

26. SEPTEMBRA — V dneh od 26. do 28. je bil v Beogradu II. kongres Ljudske fronte Jugoslavije.

28. SEPTEMBRA — V Beogradu se je začel dvodnevni ustanovni kongres Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne Jugoslavije.

1948

15. MARCA — Ob prvem popisu prebivalstva po vojni je na ozemlju današnje Jugoslavije živelo 15.842.000 prebivalcev.

1. APRILA — Na trasi nove avtomobilske ceste Zagreb — Beograd je zasedla lopate prva mladinska delovna brigada. Cesta je bila zgrajena 30. julija 1950, gradilo pa jo je 319.155 mladink in mladincev.

3. APRILA — V Beogradu je bilo ustanovljeno Jugoslovansko dramsko gledališče.

28. JUNIJA — Na II. zasedanju Informbiroja v Bukarešti so sprejeli resolucijo, s katero so KP Jugoslavije obdolžili protijugoslovanske politike in prizadevanj za obnovitev kapitalizma v deželi. S tem se je tudi formalno začel odkrit pritisk Stalinove politike na Jugoslavijo. Srž spora so bila Stalinova prizadevanja za politični in ekonomski nadzor ter težnja, da družbeni in politični sistem Jugoslavije popolnoma izenači s sovjetskim, kakor tudi da vključi Jugoslavijo v svoje načrte za reševanje mednarodnih odnosov. Vojni, politični in propagandni pritisk na Jugoslavijo kot tudi poskus ekonomske blokade je trajal vse do Stalinove smrti leta 1953.

21. JULIJA — V Beogradu se je začel V. kongres Komunistične partije Jugoslavije. Bil je prvi partijski kongres po vojni (prvi je bil aprila 1919). Politično poročilo je imel generalni sekretar Tito, referate pa Edvard Kardelj.

Peti kongres KPJ

delj, Boris Kidrič in Moša Pijade. Sprejel je nov program in statut KPJ. S posebno resolucijo so delegati v celoti podprli stališča CK KPJ v zvezi z izmišljenimi obtožbami nekaterih KP v resoluciji informbiroja.

14. OKTOBRA — V Beogradu se je končal IV. kongres SKOJ.

24. OKTOBRA — Od 24. do 28. je bil v Beogradu I. kongres Enotnih sindikatov Jugoslavije. Sprejel je tudi sklep o spremembi naziva v Zvezo sindikatov Jugoslavije.

15. decembra — V Beogradu je bil do 19. decembra skupni kongres Ljudske mladine Jugoslavije in SKOJ. Sprejel je resolucijo o združitvi.

1949

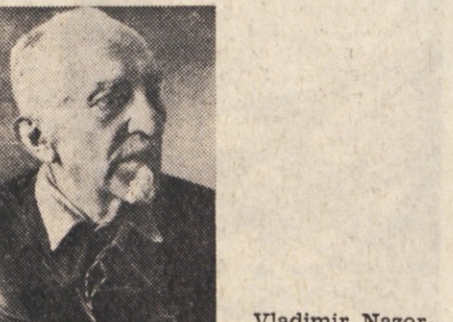
9. APRILA — Do 11. aprila je bil v Beogradu III. kongres Ljudske fronte Jugoslavije. Kongres je kot svoj sprejel program KPJ, kar je še posebej poudaril v referatu predsednik Tito. Med drugim je sprejel programsko deklaracijo Ljudske fronte, ki vsebuje njeno zgodovino in označuje bistvo.

11. JUNIJA — V Ljubljani je umrl pesnik Oton Župančič.

Oton Župančič

19. JUNIJA — Umrl je hrvaški pisatelj Vladimir Nazor.

Vladimir Nazor

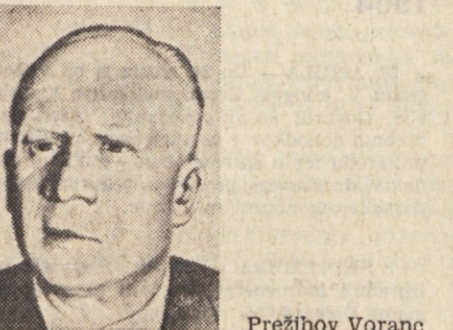
DECEMBER — V tovarni cementa »Prvoboraca« v Solinu so izvolili prvi delavski svet v Jugoslaviji.

Prvi delavski svet »Prvoboraca«

1950

18. FEBRUARJA — Umrl je slovenski pisatelj Prežihov Voranc.

Prežihov Voranc

26. JUNIJA — Zvezna ljudska skupščina je sprejela zakon o samoupravljanju v delovnih kolektivih.

27. JUNIJ — Ljudska skupščina FLRJ je sprejela zakon o upravljanju z državnimi gospodarskimi podjetji in z višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih. Zakon je kot osnovo postavil socialistično načelo, da upravljajo s proizvodnjo neposredno proizvajalci sami; ter razglasil, da s tovarnami, rudniki, s prometom, trgovskimi, kmetijskimi, gozdnimi, komunalnimi in drugimi državnimi podjetji upravljajo kot splošno ljudsko premoženje v imenu družbene skupnosti delovni kolektivi v okviru družbenih in gospodarskih načrtov in na podlagi pravic in dolžnosti določenih z zakonom. Delavski svet je postal temeljna oblika samoupravljanja. V 6319 delavskih svetov je bilo izvoljenih 156.166 delavcev in namestnikov, v 7.139 upravnih odborov pa 43.351.

JULIJA — V Dubrovniku so bile prve dubrovniške poletne igre.

1951

SEPTEMBRA — V šolskem letu 1951/52 sta prišla na specializacijo v Jugoslavijo prva dva tuja študenta.

11. NOVEMBRA — Na dvodnevni tretji skupščini gimnastične zveze Jugoslavije so ustanovili zvezo za telesno vzgojo »Partizana« Jugoslavije.

1952

1. APRILA — Ljudska skupščina je sprejela splošni zakon o ljudskih odborih. Uzakonila je zbornice proizvajalcev.

MAJA — Obvezno šolanje je bilo podaljšano na 8 let za vse otroke med dopolnjenim sedmim in dopolnjenim 15. letom starosti.

NOVEMBRA — Na pobudo ZSJ je bila v Beogradu ustanovljena prva delavska univerza.

2. NOVEMBRA — V Zagrebu je bil do 7. novembra VI. kongres KPJ. Zagrebški kongres je poudaril načela politike miroljubne koeksistence in opozoril na negativne posledice Stalinove politike na mednarodno delavsko gibanje. Uvajanje delavskega upravljanja je ocenil kot prelomnico v razvoju socialističnih družbenih odnosov ter potrdil osnovna načela graditve gospodarskega sistema. Ugodno je ocenil tudi zaključek prve petletke. Sprejel je več resolucij, KP pa se je preimenovala v Zvezo komunistov Jugoslavije.

Na olimpijskih igrah v Helsinkih so za Jugoslavijo dobili zlato medaljo veslači četverca brez krmarja.

1953

13. JANUARJA — Zvezna ljudska skupščina je izglasovala ustavni zakon o temeljnih družbenih in državne ureditve. Zakon je bistveno spremenil naš politični sistem: postavil je temelj novim družbenoekonomskim odnosom in potrdil vse spremembe od leta 1950 dalje. Kot glavno načelo je proglasil družbeno samoupravljanje v občini, okraju, republiki in federaciji, v gospodarskih organizacijah in javnih službah. Izvršna funkcija v federaciji je dal predsedniku republike in ZIS.

14. JANUARJA — Josip Broz Tito je bil izvoljen za prvega predsednika FLRJ.

22. FEBRUARJA — Do 25. februarja je bil v Beogradu IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije. Na podlagi smernic kongresa ZKJ je sprejel politične in organizacijske osnove za razvoj in delo. Kongres je sprejel sklep o novem imenu: Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije.

31. MARCA — Ob popisu prebivalstva so v Jugoslaviji našeli 16.998.000 ljudi.

11. APRILA — Umrl je Boris Kidrič — Peter (r. 1912). Član KP je bil od leta 1928

Boris Kidrič

in je opravljal vrsto pomembnih partijskih, vojaških in državnih funkcij.

20. APRILA — Ustanovljena je bila stalna konferenca mest Jugoslavije kot prostovoljna, konzultativna organizacija mest. Glavne naloge: izmenjava izkušenj in sodelovanje pri reševanju skupnih problemov.

22. MAJA: Ljudska skupščina je sprejela zakon o agrarnem maksimumu, po katerem je dovoljeno zasebno lastništvo največ 10 ha obdelovalne zemlje. Istočasno se je začela tudi reorganizacija kmetijskih zadrug.

24. JULIJA — V Pulju se je pričel prvi festival jugoslovanskega filma. Med petimi prikazanimi igranimi filmi je dobil prvo na-

Prizor iz »Vesne«

grado film Vesna. Prvi jugoslovanski igrani film je »Slavica«, ki so ga posneli leta 1947.

28. SEPTEMBRA — V Beogradu se je končal IV. kongres APZ. Spremenil je ime organizacije v Zvezo ženskih društev Jugoslavije.

1954

16. JANUARJA — II. plenum CK ZKJ je obravnaval delovanje Milovana Djilasa, ki je konec leta začel širiti svoje nazore o več partijskem sistemu itd. Plenum je Djilasa izključil iz CK ZKJ in ga kaznoval z zadnjo kaznijo pred izključitvijo.

5. OKTOBRA — Šest jugoslovanske, britanske, ameriške in italijanske delegacije v Londonu parafirali memorandum o soglasju, ki je ukinil vojaško upravo na obeh področjih Svobodnega tržaškega ozemlja ob istočasnem umiku anglo-ameriških čet iz cone A Jugoslavije in Italije sta z manjšimi popravki Morganove črte sprejeli obstoječo ozemeljsko razdelitev. Napomembnejši sestavni del sporazuma je Poseben statut, ki na recipročni, podlagi jamči narodnostne pravice manjšin na področju na katerega sta se raztegnili jugoslovanska oziroma italijanska uprava. Z Londonskim sporazumom je bilo Jugoslaviji priključeno ozemlje nekdanjih okrajev Koper in Buje v izmeri 524 kv. kilometrov. Na tem ozemlju je živel 61.000 ljudi.

24. OKTOBRA — Do 28. oktobra je bil v Beogradu prvi kongres Enotnih sindikatov Jugoslavije. Preimenovanje v Zvezo sindikatov Jugoslavije.

25. OKTOBRA — Po ekspoziciji predsednika Tita je zvezna ljudska skupščina sprejela resolucijo, da se načelno strinja z normalizacijo odnosov z vzhodnimi državami in potrjuje sporazum o tržaškem vprašanju ter sporazum o Balkanski zvezi.

Prvo Titovo srečanje z Naserjem

se je 5. februarja 1955 v Suezu prvič sestal z egiptovskim predsednikom Naserjem.

1955

15. MAJA — Med predstavniki ZSSR, ZDA, Velike Britanije in Francije je bila podpisana pogodba o neodvisnosti avstrijske države v mejah z dne 1. januarja 1938. V 7. čl. vsebuje pogodba vrsto zaščitnih določil za slovensko in hrvaško manjšino, ki naj bi zagotovila enakopravnost obeh manjšin z večinskimi narodom.

26. MAJA — Do 3. junija se je v Jugoslaviji mudila državna partijska delegacija Sovjetske zveze pod vodstvom Hruščeva in

Tito s premierom Hruščovom v Beogradu

Bulganina. Podpisana je bila beograjska deklaracija (2. junija), s katero sta se obe vladi izjavili za načela miroljubne koeksistence in za razvijanje vsestranskega medsebojnega sodelovanja na enakopravni podlagi.

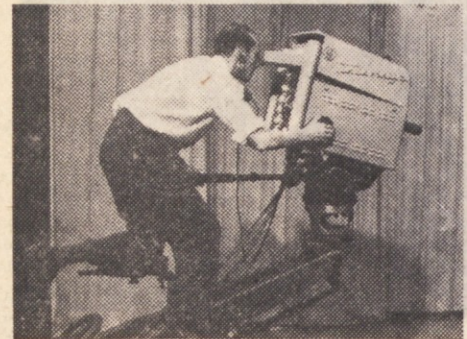
16. JUNIJA — Zvezna ljudska skupščina je sprejela zakon o ureditvi občin in okrajev.

28. SEPTEMBRA — Sklepi razširjene se je IO CK ZKJ so služili kot osnova vrste ukrepov za nadaljnje spreminjanje gospodarskega sistema. Od 1954 družbeni plani gospodarskega razvoja samo predvidevajo rast proizvodnje, obseg in strukturo investicij, gibanje cen in osebne potrošnje, strukturo državnega proizvoda in nacionalnega dohodka, bančno in kreditno politiko.

1956

13. APRILA — Do 28. aprila so bile v Novem Sadu prve jugoslovanske gledališke igre »Sterijino pozorje«.

15. MAJA — Na dan proslave 30-letnice jugoslovanskega radia je bil v Zagrebu prvi

Začetek jugoslovanske televizije

televizijski prenos. 1. maja 1957 je TV program zagrebskega studia prišel prenašati tudi TV pretvornik za Ljubljano.

22. JUNIJA — Od 1. do 22. junija se je mudila v Sovjetski zvezi jugoslovanska državno-partijska delegacija pod vodstvom predsednika Tita. Potrjena so bila načela beogradske deklaracije.

10. OKTOBRA — ZIS je sprejel sklep, da se v letu 1957 začne graditi sistem prekopov Donava — Tisa — Donava.

3. NOVEMBRA — V Zagrebu so odprli prvi jugoslovanski sejem knjig, kjer je bilo razstavljenih 21.000 knjig in brošur.

1957

15. MARCA — Umrl predsednik zvezne skupščine Moša Pijade.

Moša Pijade

10. APRILA — Jugoslovanska vlada je poslala podkomiteju komisije za razorožitev OZN memorandum, v katerem je zahtevala ustavitve vseh, tudi občasnih, poskusov z jedrskim orožjem.

25. JUNIJA — Od 25. do 27. je bil v Beogradu I kongres delavskih svetov Jugoslavije. Razpravljali so o nadaljnjem razvoju delavskega samoupravljanja.

4. DECEMBRA — Zvezna skupščina je sprejela petletni družbeni plan gospodarskega razvoja (1957 — 1961) v smeri enakomernega napredka vseh gospodarskih panog, posebnosti tistih, ki so doslej zaostajale (potrošniško blago, kmetijstvo, promet). Cilj ekonomske politike: hiter porast življenjskega standarda.

1958

1. APRILA — Začela se je gradnja avtomobilske ceste Ljubljana — Zagreb. Mladinska delovna akcija je bila zaključena 23. novembra.

22. APRILA — V Ljubljani je bil VII kongres ZKJ. Sprejel je nov statut in kot najvažnejši dokument, nov pro-

VII. kongres ZKJ v Ljubljani

gram. V programu so oblikovane teoretične in idejne smernice ter naloge ZKJ v graditvi socialistične družbe.

20. MAJA — Umrl Djuro Salaj, predsednik ZSJ.

25. JUNIJA — S temeljnim zakonom o šolstvu so bila sprejeta načela šolske reforme.

25. DECEMBRA — Skupščina je sprejela zakon o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč.

1959

3. APRILA — Ustanovljena je bila jugoslovanska liga za mir, neodvisnost in enakopravnost narodov. Načela lige: podpora na poroti in akcijah borbe za mir, neodvisnost in enakopravnost narodov, za aktivno koeksistenco in vsestransko mednarodno sodelovanje ter boj proti kolonializmu.

30. JUNIJA — Zvezna skupščina je sprejela zakon o obveznem zdravstvenem zavarovanju kmetov ter o zdravstveni zaščiti kmetov.

1960

18. APRILA — Do 22. aprila je bil v Beogradu V kongres SZDL Jugoslavije. Sprejel je nov statut.

15. MAJA — Do 15. junija je bil popis kmetičkih gospodarstev. Nasteli 2.629.000 kmetičkih gospodarstev, v katerih je živele 12,5 milijona ljudi ali 300.000 manj kot ob popisu leta 1953.

3. JUNIJA — Novi splošni zakon o fakultetah in univerzah je prinesel bistvene spremembe v sistem visokega šolstva.

30. JUNIJA — Zvezna skupščina je sprejela zakon, s katerim je bila ustanovljena prva visoka šola političnih ved.

22. SEPTEMBRA — Josip Broz Tito je na zasedanju XV. generalne skupščine OZN v New Yorku v govoru zahteval odločno akcijo zoper zaostrovanje mednarodnega položaja zaradi pogostih kriz in neresenih vprašanj razorožitve ter ostankov gospodarskih, socialnih in političnih odnosov kolonializma. Skupaj s predsedniki Naserjem, Sukarnom, Nehrujem in Nkrumahom je zahteval, naj SZ in ZDA obnovijo stike, prekinjene po neuspehu pariške konference na najvišjem vrhu.

Na olimpijskih igrah v Rimu je zlato medaljo osvojila jugoslovanska nogometna reprezentanca.

1961

6. FEBRUARJA — V Ljubljani je bil odprt nov televizijski studio.

24. FEBRUARJA — Jože Šlibar svetovni rekord v smučskih poletih.

28. FEBRUARJA — Zvezna skupščina je na dvodnevem zasedanju sprejela vrsto zakonov, s katerimi je vpeljala reformo gospodarskega sistema. Zakoni so spremenili pogoje gospodarskega sistema, glavno mesto med njimi pa zavzemajo predpisi o novem načinu razdelitve in razpolaganja z ustvarjenimi sredstvi.

31. MARCA — Popis prebivalstva. Jugoslavija je štela 18 milijonov 513.000 ljudi.

1. SEPTEMBRA — Od 1. do 6. septembra je bil prvi sestanek šefov držav in vlad neblokotskih držav. Beogradske konference so se udeležili: Afganistan, Alžir, Burma, Ceylon, Etiopija, Gana, Gvineja, Indija, Indonezija, Irak, Jemen, Jugoslavija, Kambodža, Ciper, Kongo, Kuba, Libanon, Maroko, Malija, Nepal, Saudska Arabija, Somalija, Su-

Beogradska konferenca nevrščenih

dan, Tunis in ZAR. V sprejeti deklaraciji, ki so jo poslali OZN, so šefi držav opozorili na pereče mednarodne probleme ter poudarili, da ne ustanavljajo novega bloka, temveč iskreno želijo, da sodelujejo z vsako vlado, ki se zavzema za utrditve zaupanja in miru v svetu. V sklepu je bilo rečeno, da nadaljnje širjenje nevrščenosti pomeni edino možno alternativo blokovski delitvi sveta in proti zaostrovanju politične hladne vojne.

10. DECEMBRA — Ivo Andrić so v Stockholmu svedsko podelili Nobelovo nagrado za književnost.

Ivo Andrić

1962

17. JANUARJA — V ZDA je v 78. letu starosti umrl kipar Ivan Meštrović.

13. MARCA — Zvezna ljudska skupščina je sprejela zakon o amnestiji za krivice določenih protijudskih dejanj v času II. svetovne vojne, okupacije ter po vojni.

Oskar za Dušana Vukotića in njegov film »Surogata«

10. APRILA — Dušan Vukotić je dobil Oskara za risani film »Surogata«.

6. MAJA — V Splitu je začel obratovati prvi agregat hidrocentrale Split, takrat največje v državi s proizvodno zmogljivostjo 1,5 milijarde kilovatnih ur električne energije letno.

6. JULIJA — Pričela je obratovati tovarna avtomobilov Crvena zastava. V tem letu

Prvi avtomobili iz »Crvene zastave«

je bila popolnoma usposobljena proizvodnja vozila zastava 750 D.

9. JULIJA — Do 19. julija je bila v Kairu ekonomska konferenca držav v razvoju, kjer so delegati iz 36 držav, med njimi Jugoslavije, sprejeli kairsko deklaracijo držav v razvoju.

13. DECEMBRA — Ob kubanski krizi je predsednik Tito v vrhovnem sovjetu SZ dejal, da je potrebno iskati realne rešitve za probleme, ki so že od nekdaj dozorili. Ob tako zapleteni mednarodni situaciji je največjega pomena skupno delovanje vseh naprednih sil in vseh odgovornih dejavnikov, posebno socialističnih držav, da bi se za gotovili resničen mir in enakopravno sodelovanje v svetu.

1963

7. APRILA — Zvezna skupščina je sprejela novo ustavo. Izhodišče ustave ureditve je človek — proizvajalec, medtem ko država postaja predvsem koordinator.

Novi jugoslovanski grb

dinator. Ustava je določila novo ime države — Socialistična federativna republika Jugoslavija in nov grb, s šestimi plamenicami.

26. JULIJA — V zgodnjih urah je katastrofalni potres porušil Skopje, ki je terjal

Potres v Skopju

življenje več kot 2000 ljudi. 200.000 ljudi je ostalo brez strehe nad glavo.

20. OKTOBRA — Zaključena so bila dela na avtomobilski cesti bratstva in edinstva od Ljubljane do Gevegelje, ki jo je devet let gradilo preko 570.000 mladincev. Cesta je dolga 1170 km in spaja štiri republike.

22. OKTOBRA — Med obiskom v ZDA je predsednik Tito govoril v generalni skupščini OZN.

10. NOVEMBRA — V Kijaju je pričel delati prvi jugoslovanski rudnik urana.

1964

20. APRILA — Do 24. aprila je bil v Beogradu V kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Govorili so o povečanju odvisnosti osebnih dohodkov v ustvarjenem družbenem proizvodu ter o spremembah v globalni razdelitvi družbenega proizvoda v korist gospodarskih organizacij in komun.

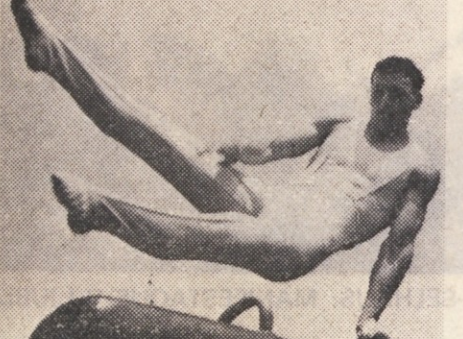
7. SEPTEMBRA — Začela so se dela pri izgradnji hidroenergetskega in plovne sistema Djerdap.

18. SEPTEMBRA — Ob 100-letnici rojstva Vuka Stefanovića Karadžića je bila vrsta kulturnih dogodkov po vsej državi.

19. SEPTEMBRA — Moderna tranzitna centrala je z avtomatsko telefonsko zvezo povezala Beograd in Zagreb.

5. OKTOBRA — V Kairu se je začela II. konferenca šefov držav in vlad nevrščenih držav. Udeležili so se je predstavniki 47 držav štirih celin. Kairska konferenca je označila začetek nove ere v zgodovini mednarodnih odnosov, v kateri se glas in vpliv nevrščenih ter vseh naprednih sil vse odločneje običu na vseh ravneh borbe za mir in napredek.

10. OKTOBRA — V Tokiju so se začele olimpijske igre, kjer sta zlati medalji za Ju-

Miro Cerar na konju

goslavijo osvojila Miro Cerar na konju z ročaji in Branislav Simić v rokoborbi.

7. DECEMBRA — Do 13. decembra je bil v Beogradu VIII kongres ZKJ. Sprejel je resolucijo o nadaljnjih nalogah ZKJ. Kongres je Tito zaključil s besedami, da bo postal zgodovinski šele takrat, ko bodo uresničeni vsi sprejeti sklepi.

1965

6. FEBRUARJA — Jugoslavija je podpisala sporazum o ukinitvi vizumov z ZAR. Do konca leta je podpisala sporazume še z desetimi državami.

15. APRILA — V Ljubljani se je začelo v novozgrajeni hali Tivoli svetovno prvenstvo v namiznem tenisu, ki pomeni začetek vrste pomebnih športnih tekmovanj pri nas.

7. JUNIJA — V rudniku Kakanj se je zgodila največja povojna nesreča. V jami Orasi je zaradi eksplozije metana izgubilo življenje 128 rudarjev.

23. JULIJA — Na dvodnevem zasedanju je zvezna skupščina sprejela vrsto zakonov in drugih ukrepov, s katerimi se je začela izvajati gospodarska reforma. Glavni namen je bil ustvariti potrebne pogoje za hitrejši in uspešnejši razvoj jugoslovanskega gospodarstva, predvsem s intenzivnejšo proizvodnjo, hitrejšim povečanjem produktivnosti dela in širšim vključevanjem v mednarodno delitev dela kot tudi nadaljnjim razvijanjem družbenoekonomskih odnosov na načelih samoupravljanja in delitve po delu.

1966

1. JANUARJA — Začela je veljati denominacija jugoslovanskega denarja in cen (1 novi dinar je 100 starih).

25. FEBRUARJA — V Beogradu se je začel prvi del II zasedanja CK ZKJ. Do konca leta sta bila še dva plenuma CK ZKJ, ki pomenita prelomno akcijo v razvoju naše socialistične družbe.

7. JUNIJA — Začel se je štiridnevni kongres SZDL Jugoslavije. Razpravljali so o vprašanjih razvoja samoupravljanja in ne posredne socialistične demokracije, o demokratizaciji družbenih odnosov v komunalnih in družbenih dejavnostih ter o nalogah SZDL na vasi, izobrazbi in vzgoji mladine, mednarodnih odnosih in nekaterih drugih vprašanjih.

1. JULIJA — Na Brionih je bil IV. plenarni ZKJ. Omogočil je prodor naprednejših samoupravnih in demokratičnih sil ter tendenc v naši družbi. Na brionski seji so razpravljali o škodljivem delovanju nekaterih varnostnih organov z A. Rankovićem na čelu ter o škodljivih posledicah tega delovanja na razvoj sistema in dela CK CK je poudaril, da nobena služba ne more biti brez družbene kontrole. V plenarnu pa je sprejel odlok o reorganizaciji vodilnih organov CK in praktično podpril pot reforme in same ZK.

5. JULIJA — Zvezni in gospodarski zbor zvezne skupščine sta sprejela družbeni plan za razvoj od 1966 do 1970, ki je bil izdelan na novih osnovah. Planiranje je postalo predvsem družbeni naloga vseh nosilcev družbenega samoupravljanja.

1. SEPTEMBRA — Na letališču Brnik se je zgodila največja letalska nesreča pri

Letalska katastrofa na Brniku

nas, ko se je zrušilo britansko potniško letalo »Britannia«. Življenje je izgubilo 95 potnikov in članov posadke.

6. DECEMBRA — Podelili so prve nagrade AVNOJ — najvišje jugoslovanske priznanje ustvarjalcem s področja umetnosti in znanosti, katerih dela imajo poseben pomen za razvoj SFRJ.

1967

4. JANUARJA — V bližini Sremske Mitrovice se je smrtno ponesrečil Boris Kra-

Boris Kraigher

igher, član predsedstva CK ZKJ in podpredsednik ZIS.

10. APRILA — Na plenarnu zveze sindikatov so prvič potek seje simultano prevajali v makedonski in slovenski jezik.

17. MAJA — Josip Broz Tito je bil petič izbran za predsednika republike na skupni seji vseh zborov zvezne skupščine.

9. JUNIJA — Na sestanku voditeljev komunističnih in delavskih strank in vlad socialističnih dežel v Moskvi, ki se ga je udeležil tudi predsednik Tito, so obravnavali položaj na Bliznjem vzhodu in sprejeli izjavo o situaciji, nastali zaradi agresije Izraela na ZAR, ki se je začela 5. junija.

JULIJA — Zvezna skupščina je sprejela zakone, s katerimi je bilo omogočeno podjetjem, da med seboj sklepajo pogodbe o skupnem vlaganju kapitala in s tem skupaj sodelujejo pri udeležbi na dobičku. Z istimi predpisi je bila dana tudi možnost do-mačim podjetjem, da sklepajo pogodbe s partnerji v tujini.

20. OKTOBRA — Pričela je obratovati železarna Skopje kot najpomembnejši proizvodni objekt v Makedoniji.

DECEMBRA — Pokazalo se je, da padec proizvodnje premoaga v letu 1966 za 2 odstotka ni bil naključen pojav, ker se je proizvodnja v letu 1967 zmanjšala kar za 15 odstotkov. Velik padec, ki je potrdil, da ta proizvodnja doživlja krizo je dal pečat tudi celotni energetski proizvodnji v letu 1967

1968

2. FEBRUARJA — Umrl je prvi predsednik AVNOJ, dr. Ivan Ribar.

8. FEBRUARJA — V Beogradu se je začel VIII kongres Zveze mladine Jugoslavije. Obravnaval je vlogo mladine pri uresničevanju družbene in gospodarske reforme ter sprejel programsko načela, statut ZMJ in sedem resolucij.

26. JUNIJA — V Beogradu je bil VI kongres zveze sindikatov Jugoslavije. Razpravljali so o vprašanjih prizadevanj delavskega razreda za samoupravno družbo in sprejeli 12 resolucij.

23. AVUGSTA — CK ZKJ je na 10. seji energično obsodil vojno intervencijo petih držav Varšavskega pakta na Češkoslovaškem.

12. OKTOBRA — V Mehiki so se začele olimpijske igre. Zlate medalje za Jugoslavijo

Djurdja Bjedov

jo so osvojili Djurdja Bjedov, Miro Cerar in vaterpolisti.

1969

11. FEBRUARJA — Zvezna skupščina je sprejela zakon o narodni obrambi, s katerim je določeno obvezno služenje v rezervnih vrstah. Zakon uvaja enoten sistem teritorialne obrambe, vse ženske od 19. do 40. leta pa so obvezne služiti v rezervni sestavi oboroženih sil.

11. MARCA — Do 16. marca je bil v Beogradu IX. kongres ZKJ. Sprejel je resolucijo ZKJ v boju za enakopravno mednarodno sodelovanje, za mir in socializem, resolucijo o idejnopolitični osnovi nadaljnjega razvoja ZKJ ter resolucijo o socialističnem razvoju v Jugoslaviji na temelju samoupravljanja in o nalogah ZK.

27. OKTOBRA — Banjaluko je prizadel potres.

DECEMBRA — Statistični pregled je pokazal, da so prvič v povojnem obdobju zmanjšane naklade časopisov in revij, poraslo pa je število televizijskih in radijskih sprejemnikov (3,8 milijona radioaparatur in 1,6 milijona TV sprejemnikov).

1970

10. JULIJA — Seja ZIS je najavila bistveno zmanjšanje dohodkov zveznega proračuna s pripombo, da to ne bo vplivalo na obveznosti federacije, predvsem ne glede borbevskih pokojnin.

8. SEPTEMBRA — Do 10. septembra je bila v Lusaki III. konferenca šefov držav in vlad nevrščenih držav. Udeležili so se je predstavniki 54 držav članic in 10 držav opazovalk.

20. NOVEMBRA — Na seji ZIS so sprejeli plan uresničevanja programa stabilizacije v treh etapah. Ugotovili so, da se bo omejila proračunska potrošnja in povečal dohodek gospodarstva.

1971

31. MARCA — Ob popisu prebivalstva so ugotovili, da ima Jugoslavija 20.504.516 prebivalcev, od tega 36,6 odstotka kmetov, 682.000 Jugoslovancev pa je na začasnem delu v tujini.

8. APRILA — Umrl je jugoslovanski veleposlanik na Švedskem Vladimir Rolović, ki so ga ustrelili ustaški emigranti ob vdoru na našo ambasado.

5. MAJA — Do 8. maja je bil v Sarajevu drugi kongres samoupravljalcev, ki ga je predsednik Tito označil kot najpomembnejši kongres v Jugoslaviji. Kongres je sprejel resolucijo o aktualnih političnih nalogah, s katero je poudaril odgovornost vseh, nadaljnji razvoj integracij ter krepitev bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije.

30. JUNIJA — Zvezna skupščina je sprejela ustavni dopolnila v 22 ustavnih amandmajih, ki so na novo urejena najpomembnejša vprašanja našega družbenega življenja. Nekatera od dopolnil kot odnosi v federaciji, prisotnost republik in pokrajin pri oblikovanju zvezne politike itd. so povsem natančno obdelana. Druga, ki obravnavajo družbeno delo in so zajeta v delavskih amandmajih pa kažejo le pot in možnost za novo ureditev mnogih odnosov v združenem delu in družbi.

2. OKTOBRA — Do 8. oktobra so bili največji povojni manevri »Svoboda 71«.

30. NOVEMBRA — Predsednik Tito se je v Karadordjevu sestel s člani IO CK ZHRSke in drugimi političnimi funkcionarji te republike. Ta sestanek je pomenil razplet situacije v zvezi z nacionalističnimi dogodki na Hrvaškem. Takoj po tem sestanku je bila 21. seja predsedstva ZKJ, na kateri je predsedstvo poznalo vse komuniste Jugoslavije in vse CK in PK, da vsak v svoji srami zna odločno borbo proti nesamoupravnim težnjam in silam. Zavzel se je tudi za dosledno borbo za nadaljnji razvoj samoupravnega socializma, za krepitev vloge delavskega razreda, za bratstvo in enotnost narodov in narodnosti in za enotnost ZKJ.

1972

8. APRILA — Crvena zastava je začela z redno proizvodnjo jugoslovanskega avtomobila zastava 101.

26. maja — Ustanovljen je bil Titov sklad za šolanje delavskih otrok in mladih delavcev. Sklad letno omogoči šolanje 10.000 učencem.

4. NOVEMBRA — 29. seja CK ZKS — obracun s tehnokratsko in liberalistično politiko ter njihovimi nosilci v Sloveniji.

5. JULIJA — Objavljen je bil uradni komunikat o uničenju ustaško-teroristične skupine, ki se je zadrževala na področju zahodne Bosne.

26. AVUGSTA — V Münchnu so se pričele olimpijske igre. Naši športniki so osvojili dve zlati medalji: Mate Parlov v boksu in rokometna reprezentanca.

19. OKTOBRA — Vsi dnevniki so objavili pismo predsednika Tita in IO predsedstva ZKJ. Pismo pomeni obracun s težnjami in njih nosilci, ki so spodbudili socialistično samoupravno pot ter utrditve ZKJ.

15. DECEMBRA — Zvezna skupščina je sprejela odlok o zamrzitvi osebnih dohodkov in ustanovila zvezni sekretariat za tržišče in cene.

1973

7. JUNIJA — Zbor narodov Zvezne skupščine je razpravljali o osnutku ustave SFRJ, ga v celoti podprli in ga dal v javno razpravo.

4. SEPTEMBRA — Do 8. septembra je bila v Alžiru IV. konferenca nevrščenih držav. Seji 75 držav in vlad ne-

vrščenih so prejeli ekonomsko in politično deklaracijo, akcijski program gospodarskega sodelovanja ter več resolucij.

Tito na alžirski konferenci nevrščenih

6. NOVEMBRA — Predsedstvo ZKJ je sprejelo sklep, da bo X. kongres ZKJ maja 1974. v Beogradu.

29. NOVEMBRA — 30-letnica drugega zasedanja AVNOJ proslava v Jajcu, na kateri govori predsednik Tito.

Kronologijo je sestavila ALENKA LESKOVIC

SPORT SPORT SPORT

NOGOMET

MEDCELINSKI POKAL

V 1. SLOVENSKI MOŠKI LIGI

Koper in Bovec praznih rok

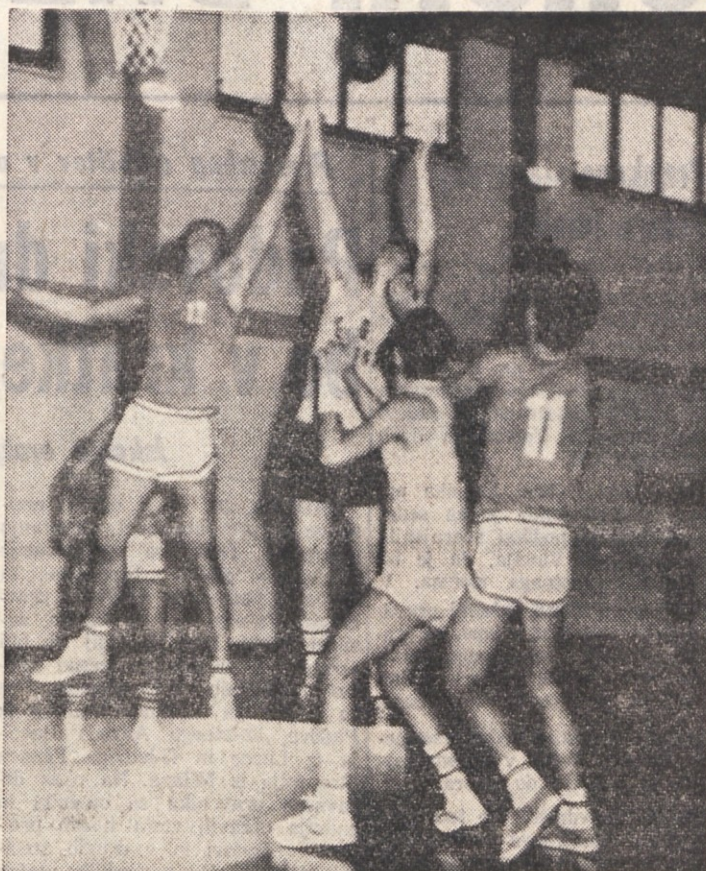
Nedeljsko kolo v 1. slovenski ligi se je za Koper in Bovec končalo s popolnim neuspehom, saj sta primorska predstavnika osvojila le set. Bovečani so gostovali na Jesenicah, kjer so se lanskemu ligasu nepričakovano dobro upirali in so uspeli osvojiti set kar ni nihče pričakoval. Najboljšo igro je ekipa Bovec prikazala v četrtem setu, ki ga je po hudem boju zgubila z rezultatom 16:14.

Razočarali pa so odbojkarji Koper, od katerih smo v tem kolu precej pričakovali, vsekakor več kot od Bovečanov. Na tistem se tudi mnogi upali, da bodo na Bledu morda osvojili točko. To pa se na žalost ni zgodilo. V slabši uri so domačini gladko premagali Koprčane, ki so imeli tokrat najboljšega moža v veteranu Nučiču.

Prihodnjo nedeljo odbojkarji pričajo. Že 9. decembra pa bo v Koprniku na sporedu primorski derbi. Vse napovedi so na strani domačinih, ki bi morali na račun Bovečanih osvojiti nov par točk. Verjetno pa se Bovečani ne bodo vnaprej predali, zato se nam obeta lep in zagrižen boj.

LESTVICA: Sava in Jesenice 12, Branik in Mežica 10, Bled 8, Koper 6, Bovec in Gaberje 4, Mislinja in Trimo 2.

E. Hvalica

Premijsko košarkarsko prvenstvo: Bor — AGI Milje

KOŠARKA

TEDENSKI PREGLED

Ena sama zmaga naših ekip

Zaradi prepovedi prometa ob nedeljah še niso znani novi urniki nekaterih prvenstev

Tudi letos smo se že privadili običajnemu klisju: zopet neugodna nedelja za naše košarkarske ekipe. Zmago smo si privoščili le v derbiju na Kontovelu, kjer je Kontovel z visoko razliko premagal Bor. V ostalih tekmah pa sami porazi naših ekip.

Promocijsko prvenstvo

Tako kot Kontovel sta bila porazena. Borovci so zgubili zaradi neizkušenosti, Kontovelci pa so imeli dokajšnjo mero smole.

V nedeljo sta se pri Boru poleg Klobasa dobro izkazala tudi Barazutti in Kapič. Razveseljivo je torej vsaj to, da so se uveljavili mladi igralci. Barazutti: «Ko smo bili v vodstvu po prvem polčasu, bi morali še poostri ritem. Nato pa smo postopili. Škoda, kajti lahko bi tudi zmagali, čeprav so bili košarkarji CGI boljši od nas.» Kapetan ekipe Martin Kralj: «CGI je močna ekipa, ki ima dva zelo dobra igralca. Poleg tega pa vsi košarkarji CGI do tedaj mečejo od daleč.»

Tudi Kontovelci niso imeli sreče v prvem prvenstvenem srečanju. Veliko

zanimanje je vladalo med domačimi ljubitelji košarke za prvi nastop naših igralcev v tem prvenstvu. Kontovelci so pokazali zadovoljivo igro in so (kljub porazu) pokazali, da v promocijskem prvenstvu ne bodo igrali podrejene vloge.

IZIDI 1. KOLA

CGI - Bor 82:65, Sagrado - Kontovel 63:50, POM - Libertas Barcola 64:41, Villesse - Itala n. o.

LESTVICA

POM	1	1	0	64:42	2
CGI	1	1	0	82:65	2
Sagrado	1	1	0	63:50	2
Kontovel	1	0	1	50:63	0
Bor	1	0	1	65:82	0
Libertas Barcola	1	0	1	41:64	0

Villesses in Itala sta še brez točke, ker sodnika nista poslala zapisnikov. Za drugo kolo košarkarska zveza še ni odposlala nobenega obvestila. Vse kaže, da bodo odslej tekme igrali ob sobotah.

Mladinci

Poletovi mladinci niso igrali proti Italsidu, ker enostavno ni bilo sod-

nikov. Kot v prejšnjem kolu naraščajnikov na Kontovelu se je tokrat ponovilo tudi v Nabrežini. Vse kaže, da je tudi letos košarkarska zveza ubrala slabo pot, ki nikakor ne koristi košarkarskemu razvoju pri nas. O tem smo lani dosti pisali. Zato tudi letos ne moremo mimo tega, da ne obsojimo takih dogodkov.

Poletovci bodo v soboto igrali po nočno v Nabrežini, tokrat proti Servolani. Upajmo, da bodo sodniki le prišli.

Prvenstvo «Pomlad»

Inter 1904 je bil premagani za borovce, ki so nastopili brez centra Rašma. Ta bi se morda edini enako vredno boril na obdobju zmag. V tem kinu nasprotniki. Pogled tega se je med tekmo še hujše poškodoval Sandi Volk, ki se je moral zateči celo v bolnišnico. Kaj bi se pripomnil k tej tekmi kot to, da Inter 1904 v tem prvenstvu nima nasprotnikov in je sedaj, če seveda ne bo presenečen, zmagovalci te skupine.

IZIDI 5. KOLA:

Inter 1904 - Bor 97:48, Lloyd Adriatico - Italsider 83:73, SABA - Ricreatori 90:58. Počitek: Polet.

LESTVICA

Inter 1904	5	5	0	359:254	10
Lloyd	4	3	1	300:251	6
SABA	4	3	1	296:251	6
Polet	4	2	2	204:246	4
Bor	4	1	3	260:310	2
Italsider	5	1	4	297:353	2
Ricreatori	4	0	4	225:298	0

PRIHODNJE KOLO (2. 12.)

Italsider - Ricreatori, Bor - Lloyd Adriatico (1. 12. ob 17.30), Polet - SABA (9.30). Počitek: Inter 1904.

Naraščajniki

Derbi na Kontovelu se je zaključil z zmago domačinov. Trener Borove ekipa Renato Stokelj nam je povedal: «Res nisem pričakoval, da je Kontovel tako močna ekipa. Ko pa smo zaradi petih osebnih napak izgubili še Racta, je bil visok poraz neizbežen.»

Kontovelci so torej s prikazano igro povsem zadovoljili. Vsi so zaigrali učinkovito v napadu, v obrambi pa so skrbno zapirali prostor.

IZIDI 4. KOLA

Kras - Caldini, Casadio - Tiselli, Dall'Acqua - Grandi Motori, ACLI Montecchio - Libertas Padova.

Krasu se ponuja idealna priložnost, da končno le pospravi prvi par točk. Gasilci od Caldinija iz Gorice ne bi smeli predstavljati nepremagljive ovire. V Ravenu bo izredno zanimivo srečanje med domačimi gasilci in Tisellijem iz Cesene. Zahteven nastop bo imel Grandi Motori v Trevisu. Niti ACLI ne bo doma - zaustavitelj Libertasa iz Padove, ki je v velikem zagonu.

HOKEJ

Hokejska reprezentanca Jugoslavije je sinoči v prijateljski tekmi v Ljubljani pred 3000 gledalci z izvirno igro premagala reprezentanco Avstrije z 9:0 (2:0, 3:0, 4:0). V predtekmi je mlada reprezentanca Slovenije premagala enako reprezentanco avstrijske Koroške z 8:7 (4:3, 2:3, 2:1).

Krasovim odbojkarjem v «domačih» tekmah v Nabrežini letos navijačev, kot je videti, vsekakor ne manjka

V OKVIRU 13. ŠŠI ZA GORIŠKO PODROČJE

V soboto v Kulturnem domu v Sovodnjah zaključna manifestacija in nagrajevanje

Na sporedu bo nočna štafeta po vaških ulicah, polaganje vencev ter kulturno-športni program

Športno društvo Sovodnje priredi v soboto, 1. decembra v domačem Kulturnem domu zaključno manifestacijo in nagrajevanje vseh športnih društev na Goriškem, ki so se udeležila 13. ŠŠI. Spored bo zelo pester ter predvideva nočno štafeto po vaških ulicah za moške in ženske, polaganje vencev pred spomenikom padlih ter športno-kulturni program, ki bo zvečer v dvorani Kulturnega doma.

Udeleženci nočne štafete se bodo morali zbrati ob 18. uri v Kulturnem domu. Tem jih bo organizator seznanil s progno, ki jo bodo morali preteči. Pred tekmo se bodo udeleženci štafete in vsi ostali gostje ter domačini zbrali pred spomenikom padlim, kjer bodo položili vence.

Start prve ekipe nočne štafete bo ob 19. uri pred spomenikom padlim v NOB. Ekipa bodo razdeljene v tri kategorije: mladinci, članice in člani. Prvi dve skupini bosta pretekli progo, ki bo merila 1000 m, člani pa bodo progo pretekli dvakrat. Vpisovanje za nočno štafeto sprejemajo v Kulturnem domu v Sovodnjah vsak večer vse do 17.

ure 1. decembra. Kulturno-športni spored se bo pričel ob 20. v dvorani Kulturnega doma. Po pozdravnih govorih, ki jih bodo imeli občinski in športni predstavniki bo sledilo nagrajevanje posameznih društev, ki so organizirala razna tekmovanja ter onih, ki so se samo udeležila Slovenskih športnih iger. Ta društva so: Mladost iz Doberdoba, Sovodnje, Juventina iz Štandreja, Olympia iz Gorice, Hrast iz Doberdoba, Vexlo iz Štandreja, Rod Modrega vala, Slovenski Dijski dom, Dom iz Gorice, Skavti iz Gorice, gostilna Vida Primožiča, Podgora, Oslavje in Brda iz Števerjana.

V zadnji točki programa bo nastopil zbor «Oton Zupančič» iz Štandreja. Člani zabavnega ansambla «The Lovers» iz Sovodnje bodo nato pospejevali za veselo zabavo in bodo zaigrali nekaj slovenskih poskočnih skladb.

AVTOMOBILIZEM

V Bologni so s pomočjo elektronskega računalnika izračunali, kdo je bil najboljši avtomobilski dirkač

vseh časov. Elektronski računalnik je sestavljal tako lestvico:

1. Alberto Ascari in	36
2. Stirling Moss	35
3. Caracciola	34
4. Fangio	34
5. Stewart	20
6. Clark	20
7. Nuvolari	18
8. Rosemeyer	15
9. Emerson Fittipaldi	10
10. Varzi in Rindt	7
12. Wimille	5

TENIS

JOHANNESBURG, 28. — Američanka Chris Evertova je osvojila naslov prvakinja na južnoafriškem mednarodnem teniškem prvenstvu, po zmagi nad Avstralsko Evonne Goolagong s 6:3, 6:3.

PO VSEM SVETU

Prodaja vstopnic za SP povsod dobro nadaljuje

FRANKFURT, 28. — Prodaja vstopnic za finalna srečanja svetovnega nogometnega prvenstva, ki bo prihodnje leto v Nemčiji, se ugodno nadaljuje. V nekaterih državah so dodeljene vstopnice že prodali in zahtevajo druge. Največ so jih doslej prodali v Braziliji — kar trideset tisoč. Iz drugih držav pa prihajajo protesti, ker so jim poslali premalo vstopnic.

Petega januarja bo v Frankfurtu zrebanje štirih finalnih skupin. Dogodek bo neposredno prenašala nemška televizija med 20. in 21. uro.

OBVESTILA

SPDT vabi v nedeljo, 2. decembra na

6. JESENSKI SPREHOD NA SV. PRIMOŽ

Zbirališče v Trstu v Ul. Beccaria (pri avtobusih) ob 9.40. Odhod z avtobusom na Prosek, Sv. Primož, v Nabrežino. Povratek z avtobusom ali vlakom.

Za izletnike, ki se bodo pripeljali z Opčin s kolesi, je zbirališče ob 10.15 na Kontovelu pri baru Majovsky.

Kulturni krožek Devin — Stivan (smučarski odsek) obvešča, da bo druga lekcija na snegu 2. decembra v Lomah pri Črnem vrhu. Obenem sporoča, da bo prvi tečen na snegu od 2. do 9. decembra. Društvena vlečnica bo delovala. Informacije pri odbornikih, oziroma po tel. 209-161.

V imenu predsednika republike Tita je Jugoslovanski nogometni pokal izročil tajnik izvršnega biroja ZKJ Stane Dolanc kapetanu zmagovalca Hajduka Draganu Holcerju

SPECTATOR:

81. MAFIJA VČERAJ in DANES

Pri tem je treba pripomniti, da so kriminalci - izvrševalci dolžni spoštovati imetje in življenje onih oseb, ki so se zatekle pod okrilje mafije. Ta pojav je še posebej pomemben, to je poseben aspekt mafije, ki se predstavlja kot nekakšno nadomestilo za organe oblasti, ki obstajajo po zakonu za zaščito življenj in imovine državljanov. Ta aspekt je zelo težak in paradoksalen. Dogaja se namreč, da se številni obračajo na mafijo zaradi zaščite svojih življenj, če pa je potrebno, tudi svoje imovine. Člani mafije nudijo to zaščito, pa jim tako neprestano raste pomembnost in moč. Ni redek primer, da šefi bande intervenirajo pri kaki drugi bandi, naj vrne ukradeno živino ali druge dobrine ali pa naj osvobodijo osebo, ki je bila ugrabljena, da bi izsilili tako visoko vsoto. Tisti, ki prejemajo grozilna pisma, ali pisma, v katerih zahtevajo od njih velike vsote denarja, se obračajo na šefa mafije, da bi jih ubranili pred tem. Naj mi bo dovoljeno povedati vso resnico: žal so takšne intervencije pogosto uspešneje kot takrat, kadar se zahteva zaščita organov oblasti. To je zato, ker imajo šefi mafije na voljo v svojem okolju zanesljive informatorje in ljudi, pripravljene na vse, pa lahko z njihovo pomočjo hudo kaznujejo, celo s smrtjo, slehernega, ki bi delal svojevoljno in se poskušal upirati. Tako stoji stvar. In medtem ko na eni strani upada zaupanje v moč in ugled oblasti, ra-

ste na drugi strani moč mafije, ki se pogosto pojavlja tudi kot arbitar za zasebne spore, kar naj bi sicer reševala sodišča.

Ko je tako odkrito in skoraj pesimistično pojasnjeval resnično stanje stvari in moč mafije, ki je resnična država v državi, je državni tožilec pojasnjeval tudi tisto, kar na prvi pogled preseneča:

Kako to, da mafija ni vedno enotna, pa prihaja tudi do pogostih krvavih obračunov med samimi pripadniki mafije?

Poglejmo, kaj pravi Garofalo:

«Imamo neki skupen sistem življenja in prakse, značilen za mafijo, toda znotraj njega se formirajo in delujejo različne organizirane skupine s svojimi šefi in svojimi eksekutorji. Ti vsi se v načelu strinjajo in se vzajemno podpirajo, toda med seboj dele področja delovanja, oziroma področje ekonomske eksploatacije. No, včasih prihaja do spopada, še posebej, kadar gre za razdelitev področja delovanja, oziroma, kadar prva ali druga skupina prekrši sporazum o delitvi. Tedaj prihaja do bojev s celo vrsto nasilij in verižnih, vzajemnih umorov.»

Vendar, niti v tem primeru policija in sodišča ne morejo veliko zvedeti:

«V narodni sleherni mafijske organizacije,» pravi Garofalo, «traja tudi v času njihovega vzajemnega iztrebljanja še naprej zakor molka. To je za vse pripadnike mafije nekakšno vprašanje časti. Člani mafije bodo obračunali med seboj, toda nikoli se ne bodo drug proti drugemu obračali na oblasti niti direktno niti indirektno.»

Toda tisti, ki niso člani mafije, ki ne pripadajo ne tej ne oni mafijski bandi, a so ogroženi, se prav tako redko obračajo na oblasti, policijo in sodstvo. «Policija,» pravi Garofalo, «bi ne bila, žal, v stanju, da bi jim varovala življenja in imovino, če bi se obrnili nanjo in denuncirali bande. Tistega, ki bi pričal, bi mafija dosegla slej ko prej, celo če bi odšel v kako daljno deželo.»

Iz tega prikaza dobivamo vtis, da je stanje skrajno hudo

in brez vseh možnosti. Po Garofalovem mišljenju, pa tudi drugih juristov ali «mafialogov», je potreben temeljit prijem, potrebna je reforma, ki bi organom država dala učinkovitejša instrumente.

Toda potrebno je še nekaj. To je razveza politike od mafije.

Zdi se, da je vendar sedanjí čas prelomen. Znatna politična sprememba v Italiji, odkar v vladi prevladujejo naprednejši ali levi demokrati, v njo pa so vstopili tudi socialisti, bi lahko pomenila začetek konca mafije na Siciliji. Kot smo bili že na začetku rekli, so bili poskusi udariti po mafiji tudi v preteklosti, toda nikoli niso bili uspešni. Tudi zdaj to ne bo lahko in preprosto. Ni preprosto spremeniti neke psihologije, neke posebne «etike», še zagotovo pa ne ekonomsko - družbene osnove, na kateri ima mafija pogoje za obstoj in razvoj. No, lahko bi uveljavila bitni odločna volja vladajočih političnih strank, da presejajo na Siciliji vse tisto, kar jih povezuje ali pa dela odvisne od mafije, ne glede na tveganje in trenutne posledice. Na neki način se je ta akcija delno že začela.

Leta 1963 je namreč začela delovati *Commissione antimafia*, sestavljena iz 31 članov parlamenta različnih strank, ki je začela s posebnim strokovnim aparatom in posebno policijsko ekipo raziskovati mafijo na sami Siciliji, njen predsednik pa je senator Pafundì.

Omenjena komisija mora predvsem priti do neke natančne «radiografije» ali rentgenske slike mafijske Sicilije. Delo komisije je zelo zapleteno. Preučiti mora vse obstoječe staro gradivo, zaslišati vse izvedence, preučiti dalje evolucijo in današnje stanje mafije. Kajti, kot smo videli, mafija ne temelji več izključno na fevdu, na agrarni, ekonomski in družbeni strukturi Sicilije, urbanizirala se je z razvojem industrije in naglim naraščanjem mest, še posebej Palerma in je od starih, klasičnih oblik zasede v grmovju in skrivanja ugrabljenih ljudi po jamah prešla na metode newyorškega gangsterstva, na

racket, na izkoriščanje izvoza in uvoza, gradbene dejavnosti, koncesij za javna dela, bančnih kreditov itd.

Istodobno, ko mora komisija raziskati, kako so nastala nekatera nova zemljiška posestva, mora preučiti tudi nastanek nekaterih velikih bogastev po mestih, pojasniti nekatere zveze med monopolom in mafijo, kar je povezano s celo vrsto umorov, atentatov, eksplozij, čemur pa policija doslej ni bila dorašla.

Omenjena komisija je za boj proti mafiji je začela resno z delom, 4. februarja 1964. leta je pisala turinska «Stampa»: «Nekaj se že spreminja na skrajnem jugu. Dejstvo, da je parlamentarna komisija že začela izročati vladnim organom in sodstvu dokumente o mafiji, druge dokumente pa zbira ter nadaljuje s preiskavo, da bi takoj udarili po tistih, ki so storili zločine ali pa so direktno ali indirektno sodelovali pri njih, je naredilo vtis na javno mnenje. Prvič v sto letih so ljudje začeli dvomiti v vseomogočnost mafije in morda je mafija že začela izgubljati to svojo vseomogočnost. Treba je samo počakati, ali bodo prizadete samo drobne ribe ali tudi pezi da notanta, kakor pravijo pravdom mafije.»

No, tudi omenjeni listi pravi, da bo mnogo odvisno prav od demokratijskih politikov, ki so skoraj javno sodelovali z mafijo, oziroma, ali se bo rimsko vodstvo opogumilo, da bo pritisnilo na lokalne demokratijske politike.

Vzporedno z delom komisije za boj proti mafiji sta se zganila tudi parlament in senat ter sprejela prve zakone, ki bodo prizadeli mafijo, na primer, zakon s strogimi kaznimi proti ne dovoljeni nošnji orožja, zakon o deportacijah sumljivih itd. Vlada s svoje strani konkretizira omenjeno tendenco.

Notranji minister Taviani je podal svoje poročilo pred komisijo za notranje zadeve senata in poudaril, da so že doslej storjeni ukrepi imeli učinek, pa je v zahodnih pokrajinah Sicilije, kjer je mafija najmočnejša, kriminal začel upadati.

(Nadaljevanje sledi)

OGROŽEN WHITELAWOV NAČRT ZA POMIRITEV V ULSTRU

Splošna ofenziva IRA ohromila vso Severno Irsko

Tri osebe izgubile življenje - Blokirani promet na pokrajinskih cestah in železnice

LONDON, 28. — Gverilci organizacije IRA so odločno prešli v protinapad. Širokopotezna akcija te organizacije je skoraj ohromila v davnišnji jutranji urah življenje v Ulstru. V tej akciji so tri osebe izgubile življenje. Gverilci IRA so blokirali 89 cest ter pomembnejši železniški progi Belfast - Dublin in Belfast - Londonderry.

Pri tej širokopotezni akciji so gverilci uporabili desetine in desetine avtomobilov, ki so jih napolnili z eksploziv. Irski gverilski organizacija je izvedla pred časom tako akcijo, toda ne v takšnem obsegu kot sedaj.

Angleške oblasti pravijo, da je stotina gverilcev nastopila istočasno ter se polastila 90 avtomobilov, avtobusov, tovornjakov in furgonov s katerimi je blokirala ceste. Proti eni od takih pregrad se je raztreščil avto, v katerem sta dve osebi izgubili življenje.

Angleške čete so posegle vmes ter je prišlo do streljanja. Trdijo, da je bil pri tem spopad ubit neki gverilec. Angleške oblasti trdijo, da je bil moški zakrinkan ter je imel v rokah težko strojno puško.

Angleška vojska je imela več ur opravka s temi cestnimi blokadi. Ker je

nih privrženec navzoči tudi štirje »katoličani« iz vrst socialdemokratske lauristične stranke. Gverilci IRA obkrožujejo zmerne politične sile katoliškega severnoirskega prebivalstva, da so izdali stvar svojega ljudstva ter da se udinajo Angležem.

Do sedaj še niso nastopile protestantske gverilske organizacije. Pričakovati pa je, da se bo to zgodilo v kratkem, če se bo nevarnost navzočnosti gverilskih organizacij IRA okrepila.

Kakšna bo v teh razmerah usoda širokopotezne angleškega načrta za pomiritev v Ulstru? Zadnji dogodki pričajo, da »katoličani« v dobršni meri nasprotujejo Whitelawovemu načrtu za pomiritev, medtem ko protestanti čakajo na nadaljnji razvoj dogodkov.

Aretiran domnevni ropar

TREVISIO, 28. — Na ukaz državnega pravdnika dr. Madrija so treviski orožniki aretirali agenta Giuseppe D'Andrea, ki je obtožen, da je sodeloval pri ropu na avtobusih, ki so nastajali v Trevisiu. Banditi so se takrat polastili 90 milijonov lir v gotovini in 300 tisoč dolarjev v čeki.

Eden od roparjev, ki so mu preiskovalci prišli na sled, je namreč obtožil D'Andrea, da mu je predlagal, da bi skupaj ropala postaja. Agent pa trdi, da je banditu res predlagal rop, a le da bi ga zasacil »na delu in ga aretirali.

Preiskano stanovanje Franca Nanie

MARSALA (Trapani), 28. — Funkcionarji sodniške policije so danes preiskali stanovanje Franca Nanie v Ul. Istria v Marsali v navzočnosti odvetnika, ki ga je sodišče imenovalo za uradnega zagovornika tega novega obtoženca v zadevi umora Antonelle Valenti in dveh sestrice Marchesi.

Franco Nania, brat lastnika papične »Sangiovanni« je za sedaj le osumljen, na podlagi včerajšnjih izjav Micheleja Vincija, da je bil mandator strahotnega zločina. V teku 40 ur bo moral državni pravdnik sprejeti ustrezne sklepe, se pravi, ali prijaviti domnevnega storilca sodišču (preiskovalnemu sodniku) ali pa ga izpustiti na svobodo.

Policija raziskuje sedaj vse počette Franca Nanie v tistem razdobju, ko je prišlo do umora.

Državno pravdnništvo je tudi prejelo akte današnjega zasliševanja Micheleja Vincija, ki ga je predsednik porotnega sodišča prekinil, ker mu je nenadoma postalo slabo.

Poročajo, da je bilo današnje videnje pričevanje zelo megleno, v ostrem nasprotju z včerajšnjo izjavo, ko je odločno obtožil Franca Nania kot mandatorja zločina.

POSKUS ROPA NA ŽELEZNIŠKI POSTAJI »ROMA SMISTAMENTO«

BANDIT OB ŽIVLJENJE V SPOPADU S POLICIJO

Njegovi trije pajdaši pa so se vdali agentom, ki so jih presenetili z bliskovitim posegom

RIM, 28. — Konec meseca je čas, ko javne in zasebne ustanove izplačujejo plače svojim uslužbencem. Povsem jasno je zato, da so zadnji dnevi v mesecu čas, ki razne zločinske tolpe izkoriščajo za svoje roparske podvige. Tako so pred sinočnjim roparji napadli tovarno Deriver v Torre Annunziata, včeraj urade Blagajne za Jug v Rimu in danes jutraj avto državnih železnic, na katerem so bile plače za uslužbenke postaje »Roma smistamento«. Pri današnjem podvigu pa banditom ni bila sreča mila, saj so policisti vedeli za njihov naklep in so posegli preden bi se lahko polastili izdatnega plena (nad dve sto milijonov lir). Trije zlikovci so sedaj za zapahli, četrti pa je umrl po spopadu s policijo.

Agenti letkega oddelka so že včeraj zvedeli, da banditi pripravljajo drzen rop. Zato je sedem policistov pod poveljstvom dr. Cicconeja zastražilo blagajno omenjene postaje, pri kateri je zaposlenih okrog dva tisoč uslužbencev. V blagajni je bilo namreč okrog pol milijarde lir za plače uslužbencev. Včeraj pa se ni zgodilo ničesar in blagajnik je lahko mirno razdelil dobro polovico plač. Ostalih dvesto milijonov bi moral izplačati danes jutraj. V prvih jutranjih urah so bili dr.

Ciccone in njegovi agenti, preoblečeni v delavce in železničarje, spet na mestu. Najprej so uprizorili generalno prevoza znatne vsote (v torbi je bilo le nekaj zmečkanih listov) in ker je šlo vse po sreči je dr. Ciccone dovolil blagajniku, da je šel s svojo rdečo renault v banko po denar. Skupaj z blagajnikom je bil v avtu tudi dr. Ciccone, agent pa so jima sledili s policijskima »ciullima« s civilno evidenčno tablico.

Ob povratku pa so srečali na cesti, ki pelje od Ulice Salaria do postaje poltovornjak »fiat 238« rdeče barve, v katerem so jih čakali banditi. Policijski funkcionar je takoj »zavohal« nevarnost in ukazal agentom naj posežejo. Presenečeni roparji so se vdali, le eden, Armando Salerno, je poskusil pobegniti. Bandit je izvelkel samokres in ga naperil proti policistu, ki mu je bil za petami. Agent pa je bil hitrejši od Salerna in ga pokosil z rafalom iz brozestrelke. Nesrečen je umrl med prevozom v bolnišnico.

Armando Salerno je bil že star znanec policije. Bil je večkrat obsojen zaradi tatvin, združevanja v zločinske namene in nedovoljene posesti orožja. Pred nedavnim pa so ga prijavili sodišču zaradi poskusa umora.

Tudi njegovi pajdaši, Tiberio Ca-

son, Sabino Sibio in Marcello Santarelli, so že stari gostje rimskih zaporov. Vsi so bili že nekajkrat obsojeni zaradi raznih prestopkov: od tatvin in ropov, pa do pretepotov in nedovoljene posesti orožja.

Nixon bo izročil sodstvu dokumente o svojih osebnih dohodkih

WASHINGTON, 28. — Predsednik Bele hiše je danes izjavil, da bo predsednik Nixon v kratkem izročil sodstvu vrsto dokumentov, ki zadevajo njegovo premoženje. Nixon naj bi skušal na ta način pobiti »izkrivljene« vesti o njegovih osebnih dohodkih.

Oseba tajnica ameriškega predsednika Rose Mary Woods pa je med zasliševanjem pred sodnikom Sirico izjavila, da ni gotova, da je prav ona zbrisala z magnetofonskega traka pogovor med predsednikom in njegovim pomočnikom Haldemanom o zadevi Watergate. Ženska je poudarila, da bi kvečjemu lahko zbrisala po pomoti 5 minut pogovora, na traku pa manjka posnetek 18-minutnega pogovora.

Ameriški senat pa je medtem odobrnil imenovanje Geralda Forda za podpredsednika. Imenovanje bo moral odobriti še predstavniški dom, ki bo o tem razpravljal prihodnji teden.

Orožniki aretirali vrsto trgovcev zaradi navijanja cene kerozina

PADOVA, 28. — Orožniki iz vasi Monselice pri Padovi so danes aretirali pet ljudi, ki so obtoženi, da so prodajali kerozen po naviti ceni. Omenjeni trgovci so odkupili gorivo po 1.250 lir (namesto po 900 lir) posodo in ga prodajali po 1.500 lir za posodo.

Podobna usoda je doletela tudi nekega trgovca iz La Spezie, ki je prodal 2.000 litrov kerozina po naviti ceni. Najvišja kazen za tak prekršek je 20 milijonov lir globe in tri leta ječe.

Sodišče v Aosti pa je obsodilo na 120 tisoč lir globe in 20 dni zaporne kazni trgovca Pietra Previdinija, ki je izkoristil pomanjkanje goriva in prodal svoje zalogo po naviti ceni.

Pomembna odločitev v okviru sodnega postopka proti fašistom iz Ortonova

Padovski državni pravdnik dr. Fais bo v kratkem formaliziral preiskavo

Iskanje orožja v Padovi in drugih središčih Veneta

PADOVA, 28. — V okviru preiskave o prevratniškem delovanju genovske fašistične organizacije »Vetnice« je dr. Nunziante, ki skupaj s padovskim državnim pravdnikom Faisom vodi preiskavo, zaslusal vrsto ljudi, ki naj bi bili vpleteni v razpredeno »crno mrežo« fašističnih prevratnikov. Gre za 31-letnega Virginio Camilla iz Padove, 52-letnega Alfreda Daccija iz Luce in 43-letnega Franca Montanija iz Milana. Na ukaz državnega pravdnika so orožniki in policija opravili vrsto hišnih preiskav v Padovi in v drugih središčih Veneta. Po neuradnih vesteh naj bi preiskovalci iskali predvsem skladišča orožja.

Govori se tudi, da so policisti zaplenili vrsto pomembnih dokumentov, ki jih bosta dr. Fais in dr. Nunziante preučila v prihodnjih dneh. Sprito obširnosti, ki jo je zavzela preiskava, je padovski pravdnik sklenil formalizirati v kratkem sodni postopek. Gre svedeljak za pomembno odločitev, saj kazenski zakonik daje preiskovalnemu sodniku učinkovitejša preiskovalna orožja. In vse kaže, da je res skrajni čas, da se enkrat za vselej izjizje iz Veneta in vseh ostalih italijanskih dežel fašistični plevel.

V zvezi z doslej, last nekega padovskega fašista, ki je prišel na še nepojasnjen način v roke padovske federacije KPI, ki je takoj izročila dokumentacijo sodniku, je dr. Fais izjavil, da ne gre za gradivo, ki bi bilo odločilnega pomena za preiskavo o prevratniškem delovanju »Vetnice«. Kljub temu pa naj bi med vrsto hišnih preiskav, padovski orožniki danes stopili tudi v hišo neke osebe, ki je bila omenjena v dosjeju.

Gradivo, ki ga je federacija KPI sinoči izročila dr. Faisu, sestoji iz beležnic in vrste drugih dokumentov, v katerih so dolgi seznami imen ljudi, ki so dobro znani tistim, ki pozorno sledijo razpletu preiskave o prevratniškem delovanju fašistov v Italiji. Gradivo je bilo last neke vidne osebe, ki naj bi bila še do lani članica MSI, tudi znana v Padovi in vpletena tudi v delovanje »palestinskega odbora za solidarnost s Francom Fredo«. Preiskovalci niso sporočili imena te osebe, vsekakor pa jim je dobro znana že od časa, ko so začeli preiskavo o delovanju omenjenega odbora. Človek naj bi bil tesno povezan z ljudmi, ki so v zaporu zaradi prevratniškega delovanja »Vetnice«, naj bi tudi vzdrževal stike med domačimi fašisti in agenti grške obveščevalne službe KYP, ki delujejo v Italiji. Med dokumenti sta namreč imeni agenta Kostasa Plevrisa, ki je bil stalno v stiku s fašisti, ki so pripravili in izvedli načrt tako imenovane strategije napetosti, in veleposlanika Pompurasa. O tem se je veliko govorilo v zvezi z znanim poročilom »gospoda P«, ki je napovedovalo stopnjevanje terorističnih dejanj v letu 1969. V tem poročilu so bile tudi navedene vse poteze, ki naj bi onemogočile morebitnim preiskovalcem ugotovitev povezave med italijanskimi fašisti in grškimi voditelji.

V omenjenem dosjeju je nato vrsta imen ljudi, ki so vpleteni v delovanje »Vetnice«. Sledijo imena visokih častnikov karabinerjev in vojske ter ime in naslov bivšega nacističnega polkovnika Otta Skorzenija, ki je znan, ker je osvobodil Mussolinija iz hotela na Gran Sasso. Z njim naj bi se pri padnikih »Vetnice« pogajali za nakup starih letal vrste »fokker«, ki naj bi jih uporabili, ko bi napa-

Giovannijem Venturo pripravil atentat na kmečko banko na trgu Fontana v Milanu.

Kot vidimo je dosje, ki je bil včeraj zaslusal bivšega padalca Amadea Orlandinija, ki je pred časom vpleten v zadevo tudi misovskega prvaka admirala Birindellija. Orlandini naj bi prisostvoval pogovoru med genovskim misovcem De Marchijem in Sandrom Rampazzom, ki je terjal 180 milijonov lir za razne prevratniške akcije. De Marchi naj bi zavrnil zahtevo, »ker ne moremo dati denarja ljudem kot je Nico Azzi, ki jim bombe eksplodirajo med nogami. Tako trdi tudi Birindellija«.

Vse kaže, da sta Nico Azzi in njegov poskus atentata vse bolj povezana s prevratniškim delovanjem »Vetnice«. Franco Montani, fašist, ki so ga aretirali predzadnjo, naj bi bil namreč »desna roka« Giancarla Rognonija,

Težave s skylabom

RT CANAVERAL, 28. — Spet nevesčnosti za ameriške kozmonavte odprave skylab 3. Včeraj so pri obračanju vesoljskega laboratorija porabili šestkrat več goriva kot je bilo predvideno in zato se bodo morali odpovedati vrsti znanstvenih poskusov ali pa znatno skrajšati polet. Kaže, da je vzrok prekomerne porabe goriva okvara na enem od stabilizacijskih girokopov, ki je pred nekaj dnevi popolnoma odpovedal. Podobne nevesčnosti z giroskopi so imeli tudi kozmonavti prejšnje odprave, ki so morali na domestiti kar dva.

Tehniki, ki sledijo poletu z vesoljskega centra v Houstonu, niso še odločili ničesar. Kot vse kaže pa morajo izbirati le med dvema možnostima: odredi se poskusom, ki terjajo premik skylaba, ali pa znatno skrajšati polet.

Zadeva Saharov

MOSKVA, 28. — Sovjetski oporečnik Andrej Saharov je danes izjavil, da je sovjetska tajna policija KGB zagrozila, da bo aretirala njegovo ženo in vse njegove prijatelje, če se ženska ne bo javila jutri na zasliševanje. Znanstvenik je nadalje poudaril, da so agenti tajne policije v dveh tednih zaslišali njegovo ženo že petkrat.

MOSKVA, 28. — Skupina leningrajskih znanstvenikov je dogradila novo samohodno vozilo, ki bi ga v bližnji prihodnosti lahko uporabljali za raziskovanje planetov in morskega dna.

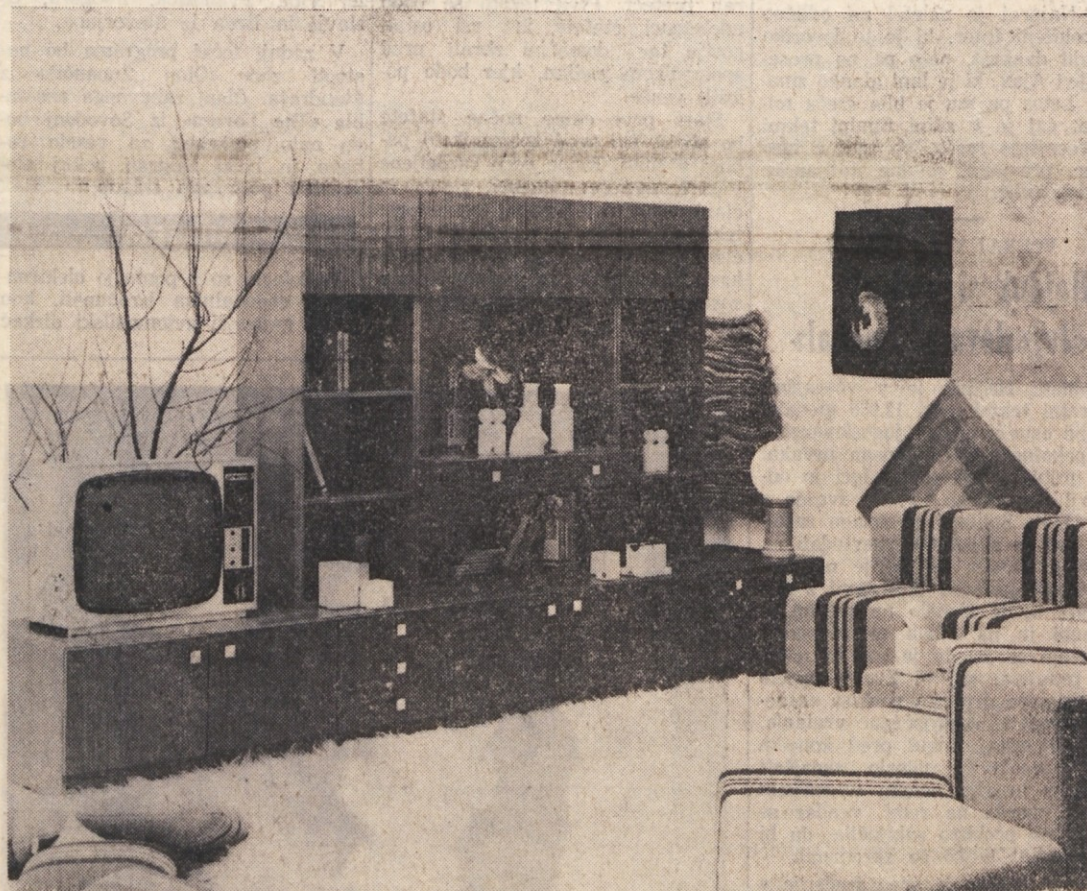

BREST CERKNICA

INDUSTRIJA POHIŠTVA - JUGOSLAVIJA

BREST, INDUSTRIJA POHIŠTVA CERKNICA, IZDELUJE PROGRAM »BARBARA«, KI JE SESTAVLJEN IZ OMARNIH IN DOPOLNILNIH ELEMENTOV TAKO DA LAHKO VSAKO UREDI DNEVNO SOBO, SPALNICO, OTROSKO ALI SAMO SOBO PO LASTNEM OKUSU.

ZA SODOBNE GOSPODINJE IZDELUJE BREST TUDI KUHINJE »VEGA 60«, KI SE ODLIKUJEJO PO FUNKCIONALNOSTI IN ESTETIKI.

OBIŠČITE SALON POHIŠTVA V CERKNICI IN SI OGLEDJTE VSE IZDELKE BRESTA. POHIŠTVO LAHKO KUPITE VSAK DAN OD 9. DO 19. URE, OB SOBOTAH PA DO 13. URE.

BREST

Ulich Csernak, 27-letni Nemec, je strastno zaljubljen v avto in vrtnarstvo. Kako bi lahko združil oba hobija? Csernak je briljantno rešil problem: svoj »chroš« je posejal s travo in s cvetličami ter ga razstavil na prireditvi »Civilizacija prometa«. »Vsi so mi zavidali takega hrošča«, pravi v tej zvezi.

PO SPORAZUMU Z DUBAJSKIM EMIROM

ZRAČNI GUSARJI SO SE VDALI

Osvobodili so talce in sprejeli »gostoljubje« dubajske vlade

DUBAJ, 28. — Dramatičnega podviga treh palestinskih teroristov, ki so v ponedeljek preusmerili nizozemski jumbo takoj po vzletu z bejrutskega letališča, je konec: gusarji so se vdali dubajskim oblastem in osvobodili talce.

Spoznamo je bil dosežen po 17 urah dramatičnega in napetega pogajanja med gusarji in predstnikom vlade zveze arabskih emiratsov šejkom Al Maktumom, ki se je obvezal, da bo ravnal s teroristi kot z »gosti dubajske vlade«, zavrnil pa vse ostale zahteve. Kaže, da je dubajski emir osebno garantiral gverilcem, da jim ne bodo skrivili niti lasu. Medtem ko so bila pogajanja v teku, so letališki uslužbenci polnili rezervoarje orjaškega jumbaa z gorivom, da bi priti lahko takoj odpotovali, če bi ne prišlo do sporazuma.

Res je sicer, da so imeli gusarji le malo možnosti izbire. Vse arabske države so izjavile, da jih ne bodo sprejele, ker da njihov podvig bolj škodi kot pa koristi arabski stvari, najbolj prepričljivi pa so bili verjetno argumenti tehniškega značaja. Po tolikih vzetih in pristankih so bile pnevmatične orjaške koles izrabljene, motorji so potrebovali nujna popravila, posadka pa je bila fizično in psihično izčrpana sprčo večkratnih vzletov in pristankov ter dolgih ur živčne napetosti.

Gusarji so se tako odločili za predajo. Po nepotrjenih vesteh iz Amsterdama, naj bi v teku pogajanja zahtevali novo letalo in nove potne liste, kar pa je šejk Al Maktum odločno odbil. Gverilci naj bi razložili, da nujno rabijo potne liste, ker da so v ponedeljek malo pred pristankom v Tripolu uničili svoje osebne dokumente.

Posadko nizozemskega letala in funkcionarja letaske družbe KLM

so odpeljali z avtobusom v bolnišnico. Na letališču jih je pozdravil ministrski predsednik zveze arabskih emiratsov Al Maktum. Palestinci pa so zapustili letališče z vojaškim jepepom. Obrazje so si prekrili z belimi robci, da bi jih prisotni morebiti ne prepoznali.

Nizozemski jumbo je spet pristal na letališču v Dubaju danes ponoči, ker so vse ostale sredozemske države odklonile gostoljubnost gusarjem. Kmalu po pristanku so se začela pogajanja med gverilci in krajevnimi oblastmi, ki so se uspešno zaključila po 17 urah izredne živčne napetosti.

mercator
veletrgovina
import - export
ljubljana

Ob dnevu republike, 29. novembra
čestitamo delovnim kolektivom, poslovnim
prijateljem in cenjenim strankam. ter želimo
prijetno praznovanje.

Kolektiv veletrgovine
MERCATOR Ljubljana

LEK LJUBLJANA

TOVARNA FARMACEVTSKIH IN KEMIČNIH IZDELKOV

čestita ob prazniku republike
vsem poslovnim partnerjem
in bralcem Primorskega dnevnika